

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ἐν Κων/πόλει Γρ. 30
ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις > 40
ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Φρ. 10

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ :

ΚΟΥΡΣΟΥΜ ΧΑΝ, ΑΡΙΘ. 3.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
Γ. ΜΑΝΟΥΣΟΣ

Ἐκαστον φύλλον παράδες 20

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Μ. Φιλήντα : Γλωσσολογικά. — Δημοτικὸ μυθολόγι. — **Ἀ. Ἀκροθαλασσίτου :** Λύπες. (ποίημα). — **Ν. Ἀμουργιανού :** Τὸ γεροντοπαλιγγαρο. (διήγημα). — **Υπατία :** Στὸ φῶς τῆς Ἑλλάδος (μετάφρασις). — **Ηρ. Πίντζας :** Μονοκοιτυλιές. — **Ν. Σαντοριναίου :** Μπουνάτσα (διήγημα). — **Ὄνορὲ δὲ Μπαλζάκ :** Ἐνας κριτὸς μέσα στήν κοιλιάδα (μυθιστ. μετάφ. Πέτρου Νεβάδα). — Ριχμένα φύλλα.

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΞΕΝΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

Ἡ γλῶσσα εἶνε γεγονός κοινωνικόν, ἄρα ὑφίσταται τὴν ἐπίδρασιν τῶν κοινωνικῶν ὄρων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ζῆ καὶ ἐξελλίσσεται. Οἱ λαοὶ λοιπὸν οἱ ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους συγκοινωνίαν μεταδίδουσιν εἰς τὰς γλώσσας ἀλλήλων καὶ λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας συνήθως ὀνομάζομεν **ξένας λέξεις**

Ὅταν λαὸς τις δανεισθῆι μίαν λέξιν ἀπὸ ἄλλον σύγκοινωνον ἢ γείτονα λαὸν ἐξάπαυτος, τὴν μετοχετεύει εἰς τὸ ἰδικόν του γλωσσικὸν σύστημα, δηλαδή τῆς ἐφαρμύζει τὸ ἰδικόν του **φθογγικόν** καὶ **τυπικόν** τόσον, ὥστε, τοῦ καιροῦ προϊόντος, καὶ οἱ ἐπιστήμονες ἀκόμη ἀδυνατοῦν νὰ διακρίνουν ἂν πράγματι εἶναι **ξένη**.

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν ζωὴν, ἔχει ἀπείρους ξένας λέξεις, τὰς ὁποίας κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐδανείζετο ἀπὸ τοὺς διαφόρους λαοὺς μετὰ τῶν ὁποίων ἐπεκοινωνῶνε ἕνεκα τῶν ἱστορικῶν τοῦ ἔθνους περιπετειῶν.

Ἦδη ἂν ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον, ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὰς πηγάς, τόσον περισσότερον βλέπομεν ὅτι ξένον καὶ ἰδικόν μας συγχέονται καὶ ἀποτελοῦσιν ἓν. Διότι ἐπὶ τέλους ὑπῆρχέ ποτε καιρὸς, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν ἦτο τι διακεκριμένον ἀπὸ τὴν ἐπίλοιπον ἀνθρωπίνην ἐκείνην μάζαν, τὴν ὁποίαν σήμερον οἱ γλωσσολόγοι ὀνομάζουσιν : Ἀριανήν, Ἰνδοευρωπαϊκὴν, Ἰνδογερμανικὴν, ἢ ὀρθότερον **Ἰαπετικὴν**,

ἀπαράλλακτα ὅπως ἡ γῆ μας μίαν φορὰν δὲν ἦτο τι ξεχωριστὸν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν φωτογενέλην, ἐκ τῆς ὁποίας ἐμορφώθη βραδύτερον δλόκληρον τὸ ἡλιακὸν μας σύστημα.

Τότε βεβαίως ἡ γλῶσσα τῆς κατόπιν Ἑλληνικῆς φυλῆς ὑπῆρχε στοιχειωδῶς μέσα εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἀνθρωπομάζης ἐκείνης. Ἄλλ' ἦτο τότε ἡ γλῶσσα ἐκείνη Ἑλληνική; — Ὅχι βέβαια.

Κατόπιν ὅμως μέρος τῆς γλώσσης ἐκείνης κατήντησεν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ὅλοι δηλ. αἱ Ἰαπετικαὶ λέξεις τὰς ὁποίας παρέλαβεν εἰς χρῆσιν τῆς ἡ φυλὴ ἐκείνη τῆς Ἰαπετικῆς ὁμοειδίας, ἢ ὀνομασθεῖσα Ἑλληνικὴ ἐμορφώθησεν εἰς τελείας Ἑλληνικάς. Τοιοτοτρόπως λοιπὸν καὶ πᾶσα λέξις, ἡ ὁποία κατόπιν ἐπεροῦσεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅθεν δήποτε καὶ ἂν ἐκράτει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμορφώσεως εἰς τελείαν Ἑλληνικὴν, καὶ δυνάμεθα νὰ εὖρωμεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ περισσοτέρας ἀπὸ χιλίας λέξεις, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχὴ εἶναι ἀραβικὴ, ἢ περσικὴ, ἢ αἰγυπτιακὴ κ. τ. λ.

Ἦδη ἂς συνεχίσωμεν τὴν γεωλογικὴν παρομοίωσιν εἶναι καταπληρῶν καὶ ἀνάλογος πρὸς τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα.

Ἀπὸ δλόκληρον τὴν ἡλιακὴν μάζαν ἀπεσπάθη ποτὲ μέρος τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὸν πλανήτην μας. Ἄλλὰ καὶ ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἀπὸ ἄλλας κοσμικὰς μάζας ἀποσπῶνται τεμάχια καὶ πίπτουν ἐπὶ τῆς γῆς μας, γνωστὰ μὲ τὸ ὄνομα **ἀερόλιθοι**, τὰ ὁποῖα, θέλομεν δὲν θέλομεν, ἀποτελοῦν πλέον μέρος τοῦ πλανήτου μας. Καὶ ἂν δὲν εἶναι κανεὶς γεωλόγος δὲν δύναται βέβαια νὰ διακρίνει ὅτι τὰ τεμάχια ταῦτα μᾶς ἦλθον ἀπὸ ἄλλους κόσμους. Ὅταν δὲ παλαιώσουν πολὺ μήτε οἱ γεωλόγοι πλέον δὲν τὰ διακρίνουν.

Ἄς θεωρήσωμεν τώρα δλόκληρον τὴν ἀρχικὴν μάζαν τοῦ ἡλίου ὡς τὴν Ἰαπετικὴν ὁμογενήσιν, τὸν πλανήτην μας ὡς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς ἀερόλιθοὺς ὡς τὰς ξένας λέξεις, αἱ ὁποῖαι κατὰ καιροὺς περοῦν εἰς τὴν ἰδικὴν μας. Ἄν διακρίνεται πλέον ἀπὸ τὰς γνησίας Ἑλληνικάς τετέλεσται.

Ἦδη θὰ σὰς διηγηθῶ ἐν γεγονὸς νόστιμον καὶ λίαν χαρακτηριστικὸν διὰ τὸ θέμα μας :

Εἰς τὴν πατρίδα μου ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι εἶναι ὀλιγότεροι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐννοοῦν τὰ ἑλληνικὰ περισσότερον παρ' ὅσον οἱ ἡμέτεροι τὰ τουρκικά. Αἱ γυναῖκες μας δὲν ἐννοοῦν ἐκ τῶν τουρκικῶν οὔτε λέξιν.

Τὴν πυρκαϊάν τὴν ὀνομάζουσαν εἰς τὰ μέρη μας **γιαγκήνι** ἐκ τοῦ τουρκικοῦ yangııne. Αἱ γυναῖκες, αἱ μὴ γνωρίζουσαι οὐδὲ γοῦ τουρκικόν, θεωροῦν βεβαίως ἑλληνικὴν τὴν λέξιν, ὅπως καὶ τόσας ἄλλας.

Ἐσπέραν ἑνὰ εἰς μίαν ἑλληνικὴν συνάθροισιν παρενύσκειτο καὶ τις Μπέης ἐξωμερῆτης τὸν ἠρώτων λοιπὸν αἱ κυρίαὶ ἂν εἰξεύροι ἑλληνικά.

— Χάιρ, μπιλμέμ, ἔλεγεν ἐκεῖνος.

Αἴφνης ἀκούεται ἔξωθεν ἀγρία ἢ φωνὴ τοῦ νυκτοφύλακος.

— Γιαγκήνι!!! γιαγκήνι!

Πρωῦτος ὁ Μπέης τρομαγμένος ἐτινάχθη εἰς τὸ παράθυρον.

Τότε μία ἀπὸ τὰς Ἑλληνίδας ἐκείνας παρετήρησε μὲ ἀφέλειαν.

— Κοίταξε τὸν Μπέη τὸ γιαγκήνι πῶς τὸ κατάλαβε κ' ὕστερα μᾶς λέγει ὅτι δὲν ξέροι ἑλληνικά!

Τὸ περιστάτικόν αὐτὸ δύναται νὰ διδάξει πάντα ὀρθόφρονα ὅτι ξένα λέξεις καθαντὸ δὲν ὑπάρχουσι.

Ὅχι μόνον δὲ ὅσαι ἐξ αὐτῶν ἀπηρξαῖώθησαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ πολύχρηστοι καὶ πολὺ γνωστοὶ μᾶς πλανῶσι καὶ περνοῦν ὡς γνήσιοι Ἑλληνίδες, εἴτε διότι δὲν γνωρίζομεν τὸν ἀντίστοιχόν των ξένον τύπον, εἴτε διότι συνηθέστερον διὰ τῆς λεγομένης παρετυμολογίας μεταμορφώνονται εἰς ὀλοσχερῶς ἑλληνικάς, οὕτως ὥστε καὶ γνωστὸς ἂν μᾶς εἶναι ὁ ξένος τύπος δὲν τὸν ὑποπιεῦμεν ὡς γεννάοχην αὐτῶν.

Τουῦτος εἶναι λ. χ. ὁ **γάδαρος**, πὸν ἂν καὶ ὁ ἀντίστοιχός του ξένος τύπος **κατήρ** εἶναι γνωστότατος καὶ κοινότατος ἔκαμε τὸν κ. Χατζηδάκη νὰ χύσει τοσοῦτον ἰδρωτὰ διὰ νὰ μᾶς εἶπει τέλος ὅτι ἡ λέξις εἶναι ξένη, ἀραβική.

Πιστεύοντες ὅτι συμβάλλομεν καὶ ἡμεῖς τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἐπιστήμην δίδομεν **ταίρι** εἰς τὸν **γάδαρον** τοῦ κ. Χατζηδάκη τὸ **γομάρι**, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπολείπεται κατ' ὄγκον ἀπὸ τὸν κυρμέντιο, ἂν καὶ ἡμεῖς ὑπολειπόμεθα πολὺ κατὰ τὸν ἐπιστημονικὸν ὄγκον ἀπὸ τὸν κ. Χατζηδάκη.

Τὸ **γομάρι** εἶναι τὸ ἀραβικὸν hommar, τὸ ὁποῖον μόνον κατὰ παρετυμολογίαν συνεδέθη πρὸς τὸ **γόμος**, ἀπαράλλακτα ὅπως τὸ **γάδαρος**, παρετυμολογήθη ἀπὸ τὸ **γάδος**. Ἐνθναμῶναι δὲ τὴν πεποιθήσιν μου τὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς «**γόμορ** ἄρτων» (α'. Βασιλ. 16', 20).

Ἄλλη τοιαύτη λέξις σημιτικὴ εἶναι τὸ **τσέφλιο**, (δευτέρου τύπου **τσόφλιο**) ἐνθα ὁ κ. Χατζηδάκης ἐκλαμβάνων διὰ πρῶτον τύπον τὸ **τσόφλιο** διδάσκει ἀφελῶς

ὅτι δῆθεν προῆλθεν ἀπὸ τὸ ἐξώφλοιο (.), ἀλλὰ πῶς τότε ὁ φθόγγος **ο** ἔγεινεν **ι** εἰς τὸν τύπον **τσέφλιο**;

Τὸ **τσέφλιο** εἶναι τὸ ἀραβικὸν djefl = **τσέφλις** καὶ κατόπιν **τσόφλιο**, ὅπου τὸ **ε** γίνεται **ο** ἔνεκα τοῦ ἀκολουθοῦν χειλικοῦ **φ**. Παράβαλε: **γεφύρι** = **γιοφύρι**, **ρεβίθι** = **ροβίθι**, καὶ τὰ ἰδιωματικὰ **σύγγερο** = **σύγγερο**, **λεφτοκάρι** = **λοφτοκάρι** κτλ.

Εἰς ταῦτα ἀνάγεται καὶ τὸ: **γιάγμα** — **γιάγουμα** — **γιαγουμίζω** = **διαγουμίζω** περὶ τοῦ ὁποῖου ἐκτενῶς ἐγράφη εἰς τὸ προτελευταῖον τεῦχος τοῦ «Ἐπικαιρῶν».

Μ. Φιλήντας.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΥΘΟΛΟΓΙ

Ἐγὼ γὰρ τὴν ἀγάπη σου
τρεις βίγλες εἶχα στήσει
Εἶχα τὸν ἥλιο στὰ βουνὰ
τὸν ἀητὸ στοὺς κάμπους
καὶ τὸν ἀγέρα τὸ βορριά
τὸν εἶχα στὰ καράβια.

Ὁ ἥλιος ἐβασίλευσε
καὶ ὁ ἀητὸς ἀποκοιμήθη
καὶ τὸν ἀγέρα τὸ βορριά
τὸν πῆραν τὰ καράβια,
κι' ἔτσι ἤγερε τρόπο κι' εὐκολιάν
ὁ Χάρος καὶ σὲ πῆρε.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Ἐάν ἡ κεφαλὴ σου εἶνε ἐκ κηροῦ, μὴ περιπατῆς εἰς τὸν ἥλιον.

Ἐκεῖνος ὅστις σπείρει ἀγκάθια δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἀνυπόδυτος.

Ἄγαπα τὸν γείτονά σου ἐν τούτοις μὴ κρημνίσῃς καὶ τὸν φράκτην σου.

Ὁ ψευδὴς φίλος καὶ ἡ σκιὰ μένουσιν μόνον ἐνόσφ ὁ ἥλιος λάμπει.

Πρόσεχε τοὺς ἀνθρώπους ἰδίως τὸν ἑαυτὸν σου.

Ἐάν ἐπιθυμῆς πολλὰ πράγματα, πολλὰ πράγματα θὰ σοῦ φανοῦν ὀλίγα.

Πολλοὶ νομίζουσι ὅτι ἀγοράζουσι ἡδονὴν ὅταν πράγματι δὲν κάμνουσι τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ πωλοῦνται εἰς αὐτήν.

ΛΥΠΕΣ

ΣΤΗ Δ

Ἐνα προὶ ἀπ' τὸ σπίτι σου μονάχος θὰ κινήσω,
ἀνάμεσα στῆς ἐξοχῆς τὰ φρύγανα καὶ βάτα
ἀπελπισμένος, τὴ ματιὰ χωρὶς νὰ στρέψω πίσω,
γιὰ τοῦ βουνοῦ τὴ στράτα.

Μὲ τοῦ ὀδοιπόρου τὸ ραβδί χωρίζοντας τ' ἀγκάθια,
στὸ λατομεῖο θαναμπῶ, δαρμένος ἀπ' τὸν κόπο
τὸ μαῦρο του νὰ τρώῃ ψωμί μέσ' τῶν γκρεμνῶν τὰ βάθια
νὰ ἰδῶ τὸν πετροκόπο.

Καὶ θ' ἀγροικήσω σέρποντας πότε γυροῦν τὰ φεῖδια
πίσω σὶς τρύπες, καὶ ὕστερα ὁ νοῦς μου θὰ ἱστορήσῃ
τοὺς φίλους πὸν μ' ἐξέχασαν κι' ἀκόμη ἐσὲ τὴν ἴδια
ποῦ μ' ἔχεις λησμονήσει.

Στοῦ κάμπου τις ἀγριελιὲς τὸ σούρουπο ἄμ' ἀρχίζει
θενὰ κατέβω τὴν πλαγιά τῆς θυμαρένιας πλάτης,
τὴν ὥρα πὸν ἀπὸ τὴ βοοκὴ τ' ἀλόγατα γυρίζει
σκυφτὸς ὁ ἀλογολάτης.

Κὶ ἐκεῖ, σιμὰ θενὰ σταθῶ στὸ ἐρημικὸ ποτάμι
νὰ ἰδῶ πῶς δίπλα στοῦ νεροῦ τὴ στερεμένη μάνα
μπρὸς στὴ σκηνή της τὴ φωτιὰ καλάμι μὲ καλάμι
ἀνάφτει ἢ ἀτσιγκάνα.

Κὶ ὕστερα μὲ βαριά ψυχὴ πὸν τὴν γεμίζει ὁ πόνος
τὸν κόσμον ἀνιστορίζοντας καὶ τὴν κακιὰ καρδιά του,
θὰ κάτσω δίπλα στὸ σκοπὸ πὸν ἀμίλητος καὶ μόνος
στὴν τάμπια τὴν ἀπόμακρη φυλάγει τὴ φρουρά του.

Α. Ἀκροθαλασσίτης.

ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΟΠΑΛΛΗΚΑΡΟ

Ἡ λατέρω χαλάρωσε τὸ ρυθμὸ τοῦ ἀνατολίτικου σκοποῦ τῆς καὶ οἱ τέσσερις βαθεῖς νότες, ποῦ κρατοῦσαν μονότονα τὸ ἴσο, ἀκούγονταν περὶ χωρισμένες, μὰ μιά, ἀσύνδετες, λιγοθυμισμένες.

Τὸ πάλληκάρι ποῦ κἀθόνταν δίπλα ἀπὸ τὴ λατέρωνα ξερόβηξε, λίγωσε τὰ μάτια του, ἔροξε πίσω τὸ κεφάλι του καὶ μὲ τὴ λυγρὴ του τὴ φωνὴ ἀρχίνησε τὸ τραγοῦδι :

Σταλαματιά, σταλαματιά
τὸ μάρομαρο τρυπιέται,
Ἄγάπη ποῦ δὲν πέρονται
δὲν πρέπει ν' ἀγαπιέται . . .

Καὶ τὸ λιγωμένο του τὸ μάτι στηλώθηκε ἀπάνω σ' ἕνα ροδομάγουλο κορίτσι, ποῦ κι' αὐτὸ τότε ροφοῦσε μὲ τὴν ματιά του.

Ἐνας λεβεντάνθρωπος γέρος, ποῦτιαν κι' αὐτὸς κάποιος μέσα στὴν παρέα, ἔστριψε τὸ μουστάκι του τὸ κάτασπρο εὐχαριωτημένος καὶ φώναξε : « Γερά σου παλληκαρῶ μου, νὰ χαίρεσαι τὰ λεβεντικά σου τὰ νεύατα καὶ τὴ φωνή σου. Μὰν ἦταν βολετὸ νᾶπαινε ὁ καθένας μας ὄλες του τίς ἀγάπες . . . » Αἰντε-ντέ ! Ἄλάκερο παρθεναγωγεῖο θάτανε τὸ κάθε σπητικό. Ἡ γυναῖκα ξέρεει καὶ μπορεῖ ν' ἀγαπᾷ μονάχα ἕνα ἄντρα. Ὁ ἄντρας ἀγαπᾷ τὴ γυναῖκα. Ὅπου κι' ἂν εἶναι, ὅπως καὶ ἂν εἶναι, ὅποια κι' ἂν εἶναι, ὁ ἄντρας τὴ γυναῖκα ἀγαπᾷ. Καὶ τὴν ἀγαπᾷ ἀχόρτιαγα, τὴν ἀγαπᾷ λαίμαργα, τὴν ἀγαπᾷ σὰ νὰ λέμε μὲ κάποια ἐκτίμηση κασάπιχη.

Μπορεῖ ὁ φλεγματικός ὁ Ἑγγλέζος ν' ἀγαπᾷ μὲ τὴν καρδιά του, μπορεῖ ὁ φιλόσοφος ὁ Γερμανὸς ν' ἀγαπᾷ μὲ τὸ νοῦ του, ὁ Ρωμὸς ὁμοῦς ἀγαπᾷ . . . πῶς νὰ σᾶς πῶ ; . . . »

Κι' ὁ τραγουδιστὴς ποῦ τὸν ἄκουγε μ' ὀρθάνοικτα τὰ μάτια καὶ λὲς καὶ ροφοῦσε τὰ λόγια του καὶ διάβαζε βαθειὰ τὴ σκέψη του, σὰν τὸν εἶδε νὰ ξεροβήχη καὶ νὰ κοντοστέκεται ἄπλωσε ἐμπνευσμένος τὸ χέρι του στὴν μανιβέλα τῆς λατέρωνας καὶ τὴ σιωπὴ τῆς παρέας τὴν ξάφρισαν οἱ ἀργοπορημένες νότες τοῦ ἴσου κι' ἀκούστηκε, σὰν ἀποκαλυπτικὴ, ἡ λυγρὴ φωνὴ τοῦ τραγουδιστῆ :

Ἀπὸ τὰ μάτια πιάνεται
στὰ χεῖλια κατεβαίνει
κι' ἀπὸ τὰ χεῖλια στὴν καρδιά
ριζώνει καὶ δὲν βγαίνει.

Γερά σου παιδί μου, φώναξε ὁ γέρος, νὰ αὐτὴ εἶνε ἡ Ρωμαϊκὴ ἀγάπη, ἡ σπαρταριστὴ, ἡ φυσιολογικὴ, ἀπαράλλαχτη ὅπως τὴν χάρισε στὸν ἄνθρωπο ἡ ἀγαθὴ ἡ φύση καὶ ποῦ ὁ Ρωμὸς τῆς μεγάλης ἐποχῆς κατώρθωσε, μόνος, τόσο οὐσιαστικὰ νὰ τὴν καταλάβῃ

καὶ νὰ τὴν ψάλλῃ μὲ τοὺς ἀθάνατους του στίχους ὁ ἀθάνατος Ὁμηρος.

Τοῦ κάκου χρόνια δίσεκα, χρόνια δυστυχημένα πλάκωσαν τὴ φτωχὰ τὴ Ρωμοσύνη, τοῦ κάκου ξένοι τὴν ποδοπάτησαν, τοῦ κάκου ἀρρωστιάρικες φιλοσοφίες καὶ ντροπιασμένοι ἀσκητισμοὶ πολέμησαν νὰ νερουλιάσουν τὸ μυαλὸ καὶ τὸ αἶσθημά της. Αὐτὴ πάντα ζουντανὴ ἀντιστάθηκε σὶς περὶ ἐπικίνδυνες ἐπιδρομές, κι' ὕστερα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες χρόνια ἡ δημοτικὴ μοῦσα, ποῦ εἶναι ἡ γνήσια, ἡ ἀνεπηρέαστη, ἡ μονάκριβη κόρη τῆς μούσας τοῦ Ὁμήρου, ἔρχεται μὲ τὴν ἴδια ἐμπνευση, μὲ τὰ ἴδια ἰδανικά, μὲ τὴν ἴδια τεχνολογία, σχεδὸν μὲ τὰ ἴδια λόγια, στοῦ λαοῦ τ' ἀδασκάλευτα τὰ τραγοῦδια καὶ τραγοῦδᾷ τὴν ἀγάπη τὴν ρωμαίικα, τὴ φυσιο-λογικὴ, τὴ ζουντανὴ τὴν ἀγάπη, ὅπως ἡ ἄγια ἡ φύση τὴν χάρισε στὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ἀκοῦμε νὰ τὴν τραγοῦδᾷ καὶ τὴν χαιρούμαστε, γιατί τὴ νοιῶθουμε κατάβαθα, γιατί οἱ γυναικὲς μας εἶναι κομμένες ἀπάνου στὸ ἴδιο τὸ κόψιμο τῆς Πηνελόπης, ποῦ ὑφαίνει καὶ ξεῦφαίνει στὸν ἀργαλιὸ τῆς τὸ πανί, γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ μείνῃ πιστὴ στὸν Ὀδυσσεά της κι' αὐτὸς, ἂν καὶ τὴν ἀγαπᾷ τὴν Πηνελόπη του, καὶ θέλει μ' ὄλη του τὴν καρδιά νὰ τῆς μείνῃ πιστὸς, ὁ διάβολος πάντα τὰ φέρνει ἀνάποδα καὶ βρίζεται τρόπος νὰ τὰ βολεῖ μὰ χαρὰ μὲ Κίρκες, μὲ Καλυψοῦδες καὶ μὲ τόσες ἄλλες . . . »

Καὶ τὸ ροδομάγουλο τὸ κορίτσι, μὲ τὴν ἀφέλεια τῆς ἡλικίας του, κνιτάζοντας κατὰματα τὸν ἀφεντά-θροπο τὸ γέρο, τοῦ ρώτησε :

— Μὰ ἀφοῦ τόσο καλά μελέτησες τὴ Ρωμοποῦλα, καὶ τῆς χάρισες τὴν ἐκτίμηση σου, γιατί τάχα δὲν τ' ἀποφάσεις ποτὲ νὰ παντρευτῆς ;

— Ἐγὼ, παιδί μου, εἶπε ὁ γέρος καὶ ἡ φωνὴ του πῆρε κάτῃ νότες σοβαρές, σοβαρές, ἐγὼ, εἶναι ἄλλο πράγμα Ἐ! κόρη μου, εἰμασταν καὶ μεῖς νειοὶ κι' ἐμεῖς εἶχαμε τίς ἀγάπες μας σὰν ὄνειρο περνοῦνε τὰ χρόνια . . . πῶς τὴν ἀγαποῦσα καὶ πῶς μ' ἀγαποῦσε ἕνας θεὸς τὸ ξέρει . . . Βγήκα σὲ ταξεῖδι . . . ἔπρεπε νὰ βγῶ . . . Σὰ γύρισα ὕστερα ἀπὸ ὀκτὼ μῆνες τὴν ἡῦρα νειόνη . . . πῶς ἤθελες νὰ παντρευτῶ. Τῆς εἶχα δώσει ἀλάκερη τὴν καρδιά μου . . . καὶ παντρεῖα χωρὶς ἀγάπη . . . βάλτου ρίγανη ! . .

Ἰούλιος 1909.

N. Ἀμουργιανός.

Μὴ ἐπιθυμῆς τόσο πολὺ νὰ ζήσης ἐπὶ πολλὸν καιρὸν ὅσον νὰ ζήσης καλά.

Ἐκεῖνος ὅστις ἐρωτευθῆ τὸν ἑαυτὸν του δὲν θὰ ἔχη ἀντιζήλους.

ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀπὸ τὸ θαυμάσιον βιβλίον τοῦ *Henri Sensine* « Στὸ φῶς τῆς Ἑλλάδος » ἀποσπῶμεν τὰς κατωτέρω περι-κλάς ἕξ ὧν καταφαίνεται ὁ ἀγνὸς φιλελληνισμὸς τοῦ συγγραφέως, ὁ διήκων δι' ὅλου τοῦ ἔργου του.

Δὲν ἐπισκέφθη ὁ κ. *Sensine* τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀρχαιολόγος, ἵνα μελετήσῃ καὶ ἐξονυχίσῃ τὰ μεγαλοεργήματα τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, οὔτε διὰ νὰ ἀνασκάψῃ τὸ ἱερὸν ἔδαφος ὅπου ἔζησαν οἱ ἥρωες καὶ ἡμίθεοι, ἀλλὰ μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπλῶς ὡς λάτρης τοῦ ὑπερτάτου Καλοῦ, ὡς θαυμαστῆς τοῦ « *miracle grec* ».

Καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὴν ὀραϊάν πατρίδα του θαμβωμένος ἀπὸ τὴν μαγεῖαν τοῦ ἑλληνικοῦ φωτὸς καὶ τὴν ἔκπλαστον καλλονὴν τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως.

Εἶναι ὑπερτάτου λυρισμοῦ αἱ σελίδες ἅς ἀφιερώνει εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸν Παρθενῶνα :

« Ρίψατε, λέγει, ἐπὶ τοῦ πανοράματος τούτου, τὸ ὅποιον ἀδυνατεῖ κανεὶς νὰ περιγράψῃ μὲ τὰς πτωχὰς λέξεις μᾶς γλώσσης ἕνα φῶς ἔντονον ποῦ ρεῖ εἰς χρυσοῦς χεμάρρους ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἀπαστρέπτει καὶ θωπευτικὸν συνάμα, φῶς ποῦ κάμνει νὰ λαμποκοπᾷ ὁ διαφανὴς αἶρ καὶ νὰ διακρίνονται ὄλαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ τοπεῖου, φῶς ποῦ χρυσοστεφανώνει τὴν Ἀκρόπολιν καὶ θέτει ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς Ἀττικῆς μεγάλας σπινθηρίζουσας πλάκας, φῶς ἐκθαμβωτικὸν καὶ ἀκτινοβόλον ποῦ περιβάλλει τὰ ἀκρωτήρια, τὰ βουνά, τὰς πτυχώσεις τῆς παραλίας σὰν ἀπαλὸ χαῖδεμα, φῶς ἁρμονικὸν σὰν τὴν χώραν καὶ τὰ θαυμάσια μνημεῖα ποῦ λουίζει μὲ τὴν λάμψιν του, φῶς ποῦ παρουσιάζει τὸν κυανοῦν οὐρανὸν ὡς χώραν ἀληθινὰ θεῖαν, καὶ σκορπίζει ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς γῆς ἕνα ρῆγος ἡλυσιακῆς, καλλονῆς, φῶς . . . »

Ἀλλὰ μήπως ἠμπορεῖ τις νὰ ἐκφράσῃ τὸ ἀνέκφραστον; Αἰσθάνομαι ἄλλωστε ὅτι ἡ λέξις « φῶς » θὰ ἐπανερχεται ἀκαταπαύστως εἰς τὰς περιγραφὰς μου ὡς τὸ ἀναγκαῖον λαῖτ μότιβ.

Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, λέγει ὁ *Sensine*, ἠσθάνθη τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀττικοῦ ἡλίου.

« Τὸ θαυμασιώτερον ἐν τῷ Ἑλληνικῷ πνεύματι εἶναι ὅτι παρήγαγε ἐν τῇ χαρᾷ καὶ τῆς ἐνθεροτέρας προσευχῆς τὰς ἐξάρσεις. Δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὰς φρικτὰς ἀμφιβολίας τῆς σκέψεως, οὔτε τὰς νοσηρὰς ὄνειροπολήσεις καὶ τοὺς τρόμους τοῦ μυστικισμοῦ. Αἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὴν λατρείαν τῆς Ζωῆς καὶ διὰ τοῦτο ἀντελήφθησαν τόσο καλά τὴν θεῖαν φαιδρότητα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν γλυκεῖαν ἠρεμίαν τῶν διαλόγων του. Ὁ *Alfred de Musset*, ὁ ὅποιος ποτὲ δὲν εἶχε τὴν γαλήνην ἐνὸς Ἀθηναίου, ἔγραψε ἕνα ὀραϊὸν στίχον.

Rien ne nous rend si grands qu'une grande douleur

Εἶναι ἐν μέρει ἀληθὲς ὅτι ἡ μελαγχολία εἶναι πηγὴ ὑπερόχων ἰδεῶν, ὅταν δὲν παρεκκλίνῃ πρὸς τὴν ἀπελπισίαν. Μολαταῦτα ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ προσθέσῃ. Τίποτε δὲν μᾶς κάμνει τόσο τελείους, ὅσον μία μεγάλη χαρὰ, ὅταν αὐτὴ εἶναι ἡ πλήρης καὶ ἁρμονικὴ ἐξάνθισις τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.

Τὴν τελειότητα ταύτην μόνον αἱ Ἀθηναῖοι ἐγνώρισαν ἐπὶ τινα ἔτη. Ὑπὸ τὸ χρυσοῦν φῶς τοῦ θαυμασίου ἡλίου τῆς, ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν κατώρθωσε τότε νὰ δρέψῃ τοὺς εὐγενεῖς καρποὺς τῆς ζωῆς καὶ μειδιῶσα νὰ ἀτενίσῃ τὸν Θάνατον κατὰ πρόσωπον . . .

« Βεβαίως ὑπάρχουν σχεδὸν παντοῦ φιλέλληνες, ἀλλ' ἀποτελοῦν μειοψηφίαν ἀρκετὰ ἀσθενῆ. Ὑπὸ κάποιαν ἔποψιν εἶνε δυστύχημα δι' ἕνα λαὸν τὸ νὰ ἔχῃ ὑπερβολικὰ μέγαν παρελθόν.

Ὅσοι τὸν κρίνουν ἀναφέρουν τὰ πάντα πρὸς τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ κριτήριον καὶ δὲν λαμβάνουν διόλου ὑπ' ὄψιν τὰς τωρινὰς συνθήκας.

Καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς μορφωμένους παρατηρεῖται κάποια κλίσις νὰ παραγνωρίζουν ἕνα λαὸν ἀπλῶς καὶ μόνον διότι δὲν εἶνε πλέον, ὅτι οἱ πρόγονοὶ του ὑπῆρξαν.

Μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἡ Εὐρώπη ἐθαύμασε τοὺς ἐργάτας τῆς ἐλευθερίας, ὅσον καὶ τὸν Μιλτιάδην καὶ τὸν Θεμιστοκλῆ.

Ἀνιψώσαν ὑπερβολικὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἐπομένως ἀνέμεναν ἀπὸ αὐτὸ πάρα πολὺ μέγала πράγματα. Κατ' ἀνάγκην ἡ ἀπογοήτευσίς ἐπῆλθε. Παρήχθη κατὰ τὸν τελευταῖον Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον. Ἡ εὐκόλος νίκη τῶν Τούρκων ἔκαμε τὴν Εὐρώπην νὰ πιστεύσῃ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξεφυλλάσθησαν. Δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς διαφορὰς τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων. Ὑπῆρξεν ἀνηλεῆς πρὸς τοὺς ἠττημένους.

Ὁ διπλοῦς κλασικὸς καὶ ρομαντικὸς φωτοστέφανος, τὸν ὅποιον ἔφερον ἡ Ἑλλάς, ἔκαμε νὰ τὴν κρίνουν ὑπερβολικὰ αὐστηρά.

Τὸ παρελθὸν ἠδίκησε τὸ παρόν.

Διὰ νὰ κρίνῃ τις ἀμερολήπτως τὴν Ἑλλάδα πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἀναλογισθῆ ὅτι λαὸς ἠττηθεὶς δὲν εἶνε κατ' ἀνάγκην κατώτερος ἑαυτοῦ. Ὅλα τὰ ἔθνη, εἰς δοθεῖσαν στιγμὴν, ἐγνώρισαν τὴν ἠτταν. Δὲν ὑπάρχει κράτος ἀήττητον.

Πρέπει νὰ σκεφθῆ ἐπίσης ὅτι ἕνας λαὸς ἀφοῦ διέβη κάποιαν κρίσιν, χρειάζεται πολὺν καιρὸν διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ζωτικότητά του. Ἄν καὶ ὁ πόλεμος τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας εἶνε ἤδη ὀλίγον μακρυνός, τὰ ἀποτελέσματά του ὁμοῦς γίνονται ἀκόμη αἰσθητὰ μέχρι τῆς σήμερον.

Διὰ νὰ εἴμεθα δίκαιοι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν δὲν πρέπει νὰ τὴν κατακρίνωμεν διότι διεξήγαγε κακῶς πάλιν ἄνισον, ὑπὸ περιστάσεις δυσμε-

νείς και νέους όρους, όπου ο ήρωϊσμός τών παλαιών ήμερών δέν θά έχρησίμεινε και πολύ πολύ. Σκεφθώμεν τί ήτο πρό ενός αιώνος και τί εϊνε τώρα. Μή την παραβάλλωμεν, όπως κάμνουν πολλοί, προς τās μεγάλας Δυνάμεις τής Εϋρώπης.

“Ας τήν συγκρίνωμεν προς εαυτήν. Εϊνε ο μόνος τρόπος νά τήν κρίνωμεν δικαίως.

Εννοείται ότι τó πᾶν δέν εϊνε τέλειον ἐν τῇ νεωτέρῃ Ἑλλάδι. Σάν κάθε ἔθνος, πού ἔπρεπε νά ἀνασηματισθῆ ἐξ ὀλοκλήρου ἐπὶ νέου σχεδίου, ἡ Ἑλλάς ἐφύλαξεν ἀρκετὰ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ τουρκικοῦ παρελθόντος. Ἐξ ἄλλου ἔλαβέ τινα ἐξ ἐκείνων, ἅτινα χαρακτηρίζουν τὰ δυτικά ἡμῶν ἔθνη. Ἀλλά πόσον μηδαμινὰ εἶναι τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἐναντι τῶν λαμπρῶν ἰδιοτήτων, ἃς ἀνέπτυξε και αἵτινες τήν καθιστοῦν τόσο συμπαθῆ.

“Ας μὴ συντρίβωμεν λοιπόν τὸν εὐγενῆ τοῦτον λαόν, τὸν ἐξόχως εὐφυᾶ και δραστήριον διὰ συγκρίσεων, αἱ ὁποῖαι οὐδένα λόγον ὑπάρξεως ἔχουν. ἃς μὴ τοῦ ῥίπτωμεν διαρκῶς τὸ παρελθὸν κατὰ κεφαλῆς, διὰ νά τὸν κατηγορήσωμεν διὰ τὸ παρὸν. Τοῦτο εἶνε αὐτόχρομη ἀδικία.

Ἡ Ἑλλάς δὲν εἶνε λαὸς ἐν παρακμῇ, ὡς τὸν νομίζουν τινὲς ἐπιτόλαιοι συγγραφεῖς ἀπὸ τῆς θαυμαστῆς του ἀναγεννήσεως εἶνε ἔθνος, ὅπερ πάντοτε ἐπροόδευσεν. Δὲν εἶπε βεβαίως τὴν τελευταίαν-τῆς λέξιν εἰς τὴν ἱστορίαν.

Βόσπορος.

Ἰππατία.

ΜΟΝΟΚΟΝΤΥΛΙΕΣ

ΤΑ ΜΥΑΛΑ ΜΑΣ

— “Όταν μὲ πιάσουν τὰ δαιμόνια, γένουμαι ἀλλοιώτικος ἄνθρωπος, μ’ ἔλεγε προχθὲς ὁ φίλος μου, ἕνας βλακέντιος, ὅπως ὄλοι οἱ φίλοι τοῦ κόσμου.

“Ὡς τόσο μερικοὶ ἄνθρωποι γεννιοῦνται γιὰ νά λέγε κουταμάρες θαρρώντας πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Τί διάβολο! Μὲ τὸ νά λὲς πῶς γένεσαι ἀλλοιώτικος ἄνθρωπος ὑποθέτει, πιστεύω, πῶς ἔχεις ἀπάνου-κάπου μιὰ ἰδέα τί μπορεί νά εἶναι τοῦλάχιστον ἕνας ἄνθρωπος, πού δὲν εἶναι «ἀλλοιώτικος»! Θά μοῦ πῆτε πῶς ὁ κόσμος παραδέχεται πως ὅτι ὁ «μὴ ἀλλοιώτικος ἄνθρωπος» εἶναι ἕνας συνειδησμένος ἄνθρωπος, μ’ ἄλλους λόγους πρέπει νά ὑπάρχη στὸν κόσμο ἕνας τύπος ὄρισμένος, ἕνα καλούπι, νά ποῦμε, πού ὁ ἅγιος Θεὸς ἔχει χυμένους τοὺς συνειδησμένους ἀνθρώπους, πού θά πῆ πῶς οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι στὸν κόσμο μοιάζουν ἀναμεταξύ τους. Οἱ ἄλλοι, πού δὲ μοιάζουν

μ’ αὐτὸ τὸ προῖον τῆς στερεοτυπίας, εἶναι «οἱ ἀλλοιώτικοι».

Πυθαγὸν ὁ κόσμος νᾶχη δίκιο, ἀφοῦ μάλιστα ὑπάρχει ἡ πεποιθήσις πως ἡ δημοσία γνώμη δύσκολα γελιέται. Ἐπειδὴ ὁμως «δύσκολα» δὲ σημαίνει «οὐδέποτε», γι’ αὐτὸ σᾶς ζητῶ τὴν ἄδειαν ν’ ἀμφιβάλλω, λιγάκι σ’ αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, γιατί, ξέρετε, σὰν πραγματικὸς ἄνθρωπος και θιασώτης τῆς πειραματικῆς μεθόδου πού εἶμαι, ἔχω λόγους νά πιστεύω πῶς οἱ μόνον ἄνθρωποι πού βγαίνουν ἀπὸ τὸ ἴδιο καλούπι δὲν μπορεί νά νᾶναι παρὰ μόνον τὰ παιδιὰ τῆς ἴδιας μητέρας. Μ’ ἄλλους λόγους, ὅσες μητέρες τόσα και καλούπια. Συμπέρασμα: “Όλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι... ἀλλοιώτικοι, ὅπερ ἔδει δεῖξαι. Γιὰ νά ὑποστηρίξῃ τὴ θέση μου ἐρχεται ἡ ἀνθρωπομετρία, ἡ ὁποία βεβαιώνει πῶς δὲ θά βρῆτε στὸν κόσμο δνὸ ἀνθρώπους γεωμετρικῶς ἴσους και ὁμοίους. Καὶ ὄχι μόν’ ἀνθρώπους ἀλάκερους, ἀλλ’ οὔτε δύο δάχτυλα, οὔτε δύο αὐτιά και συνεπῶς οὔτε δύο μυαλὰ ὅμοια βρίσκονται στὸν κόσμο.

“Ὡς ἐδῶ βέβαια μπορείτε νά παραδεχτῆτε τὴ θεωρία μου, χωρὶς νά σᾶς κάμῃ οὔτε κρού οὔτε ζέστη. Τὸ νά μοιάζῃ κανεὶς ἢ νά μὴ μοιάζῃ μ’ ἕναν ἄλλο, τὸ νᾶχη δηλαδή ἕνα σωσία ἢ ὄχι πολὺ λίγο ἐνδιαφέρει τὸν καθένα. Ὑπάρχουν μάλιστα περιστάσεις πού δὲν συμφέρει διόλου, ὅπως π. χ. ὅταν σοῦ λήῃ κανεὶς πῶς μοιάζεις ἕνα βλάκα, πού ἔτυχε νά γνωρίσῃ.

Ἄλλ’ ἠσύχασε, ἀγαθὲ μου ἀγαγνώστη. “Ὅσο βλάκας κ’ ἂν εἶσαι, πάλι νᾶσαι βέβαιος πῶς δὲ βρίσκεται στὸν κόσμο δεύτερος, πού νά σὲ μοιάζῃ. Κατὰ τὴ θεωρία μου, εἶσαι μοναδικὸς στὸ εἶδός σου. Ἐχεις σὰν νά ποῦμε τὸ μονοπώλιον μιᾶς βλακείας *Sui generis*. Ἄν θέλῃς μάλιστα νά παρηγορηθῆς τελειωτικά, μάθε πῶς ὄχι μόνον δὲν μπορείς νά βρῆς τὸν ἑμοῖό σου στὸν ἔξω κόσμο, ἀλλ’ ἂν κατοικητῆς θά παρατηρήσῃς πῶς δὲ μοιάζεις οὔτε μὲ... τὸν εαυτό σου!

Alea jacta est! Τῶφερα εἶται ἐπίτηδες μὲ τρόπο κ’ ἔχω τὸ σκοπό μου. Ἡ ἱστορία διδάσκει, ξέρετε, πῶς κάθε καινούργια ἰδέα, πού ἀπειλεῖ νά καταργήσῃ ἀπὸ τὸμα τίς παλιὲς δοξασίαις, οὐκ ἐρχεται βαλεῖν εἰρήρην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν. Καὶ τὸ δυσάρεστον εἶναι πού πρώτα θύματα τῶν μεγάλων ἰδεῶν πέφτουν τὰ κεφάλια, πού τις γεννοβολοῦν... Θεούλη μου! Ἄλλα λόγια ν’ ἀγαπιούμαστε! Τί μᾶς χρειάζονται μεγάλες ἰδέες σ’ ἐμᾶς τὰ ἐσνάφια;

Τὸ λοιπόν, πού λέμε, ἔχω τὴν ἰδέα — μικρὴ, μικροσκοπικὴ, γιὰ τὸ Θεό! — πῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνα πλάσμα, τὸ μόνον πλάσμα ἴσως, πού ὑφίσταται μιὰ συνεχῆ ἀλλαγὴ φυσιολογικῶς ξέρομε τοῦλάχιστον ὅτι ὄλα τὰ ζῶα ἀλλάζουν ἀπ’ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια τὸ σῶμά τους κάθε πέντ’ ἔξη χρόνια. Ἐγὼ μάλιστα, σὰν μεγαλωμένος ἐν παιδείᾳ και νοθεοῖα Κυρίου, διάβασα στὸν ἀπόστολο πῶς αὐτὸ εἶναι μέσον σωτηρίας... ἀπεκδυσάμενοι, λέει, τὸν παλαιὸν

ἄνθρωπον... και ἐκδυσάμενοι τὸν νέον. κ. τ. λ».

Τώρα, τὸ ν’ ἀλλάζουμε σῶμα θά πῆ βέβαια πῶς ἀλλάζουμε και κεφάλι και μυαλὰ. Ἐπειδὴ δὲ μυαλὸ εἶναι ἀποθήκη τοῦ νοῦ — γιὰ κείνους που ἔχουν, ἐννοεῖται — καθῆκον ἀπαραίτητον κάθε ἀνθρώπου μὲ φιλότιμο εἶναι ν’ ἀλλάζῃ τοῦ και ἰδέες, ὅπως ἀλλάζει ἀσπρόροουχα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ν’ ἀλλάζῃ κανεὶς ἀσπρόροουχα ὑποθέτει πῶς βάζει ἄλλα καθαρὰ και ἐπειδὴ τὰ καθαρὰ εἶναι προτιμότερα ἀπ’ τὰ λερωμένα, θά πῆ πῶς, μὴ μπορώντας κανεὶς νά ἐπισπεύδῃ τὸ ἔργον τῆς φύσεως ν’ ἀλλάζῃ τὸ σαρκίον του πὺδ συγρὰ ἀπ’ ὅτι μπορεί, χρεωστῆ τοῦλάχιστον ν’ ἀλλάζῃ γνώμης και ἰδέες, ἔτσι χάριν... καθαριότητος.

Δὲν ξέρω πῶς σᾶς φαίνεται ἡ θεωρία μου. “Ότι ὅμως κ’ ἂν με πῆτε, ὁ νοῦς ἀλλάζει κ’ οἱ ἰδέες ἀλλάζουν, παλιόνουν πολὺ πὺδ γλήγορα ἀπ’ ὅσο φαντάζεστε. Μαζὶ μὲ τὸ νοῦ ἀλλάζουν κ’ οἱ ἀντιλήψεις και μαζὶ μ’ αὐτὲς ὁ βίος. “Ο Δούμπωκ λέει κάπου ὅτι κάθε μέρα εἶναι κ’ ἕνας καινούργιος βίος γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ. μὰ τὸ θεὸ, δὲν ἔχει ἄδικο. Ἐγὼ τοῦλάχιστο βλέπω, αἰσθάνουμαι πῶς κάθε βράδν πεθαίνω και ξαναγεννίεμαι κάθε πρωί. Παλιὰ ἰδέα, πού ἔτυχε μάλιστα νά τὴν ἐκφράσω μιὰ φορὰ σὲ μιὰ δεσποινίδα. Τὸ λάθος μου εἶναι πως εἶπα τὴν ἰδέα μου εἶσι ἀποφθεγματικά, στὰ ξαφνικά, χωρὶς συζήτηση. Μὲ κύτταξε μὲ περιέργεια. Ξέρετε, δὲν εἶναι και πολὺ νόστιμο νά λὲς σ’ ἕνα κορίτσι, πού σ’ ἐχτιμᾷ κάπως, ὅτι ἀλλάζεις εὐκολα πεποιθήσεις. Τῆς κακοφάνηκε. Γιὰ νά μὲ δώσῃ δὲ ἕνα μᾶθημα συμπεριφορᾶς στρέφει ἀμέσως σ’ ἕνα... παρακοιμώμενο Κύριο και τὸν ἐρωτᾷ:

— Ἀλλάζετε και σῆς εὐκολα πεποφήσεις, κύριε Χρηόπουλε;

“Ο κ. Χρηόπουλος τέντωσε τὸ λαιμό του και μὲ τὸ σοβαρότερο τρόπο εἶπε:

— Ποτέ!

Χμ! *il n’y a que les animaux qui ne changent pas*, λέει ἡ παροιμία, κ. Χρηόπουλε.

Ἡρ. Γ. Πίντζας.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΠΟΥΝΑΤΣΑ

— Μωρὲ καιρός, μὰ τοὺς Ἅγιους Πάντους, ὅσα χρόνια περπατῶ τὴ θάλασσα, τέτοια μπουνάτσα δὲ μοῦ ματαστάθηκε: δὲ βλέπεις ἐκεῖ πέρα τοὺς φλόγους, τίς σταυρωσιές, τὰ χλίτσια, τὴ ράντα, λὲς και θένε νά πέσουν ἀπὸ τὰ ξάρτια. Καὶ τὸ κανάλι ρέματα... ρέματα μιὰ φορὰ ἂ δὲ φουντάρω θά μὲ ξεπέσουν στεριά. Ἐβαλε τὴ σφουρίχτρα στὸ στόμα του ὁ καπτὰ-Δρόσος

σος και σφύριξε κ’ ἀπὲς μὲ φωνὴ βαρεῖα και βραχνή.

— Ἀπίκου μωρὲς ὄλοι, θά φουντάρω...

Μιὰ ξαφνικὰ κίνηση ζώηρεψε μέσα στὸ καράβι και ὄσαμε πού σᾶς τὸ λέω καθένας ἦτανε στὴ θέση του: μιὰ σφουριξιά ἀπὸ τὴν πλώρη και ξοπίσω ἡ φωνὴ τοῦ Δεύτερου.

— Πρόντοι... και ἡ φωνὴ τοῦ καπετάνιου πάλε βαρεῖα.

— Πάρε, μωρὲ Σίμο, γειὰ σου, τὸ σκανιάλιο και ρίξε νά δῶ σὲ τί νερὰ βρίσκουμαι.

Σὲ λίγο βυθιζόντανε τρίζοντας ἀπὸ τὴν κοιπαστὴ τὸ σκουῖ μὲ τὸ μολύβι.

— Τριάντα πέντε... ε, βούηξε ἡ φωνὴ τοῦ ναύτη.

— Καλά, σὰ διατάξω θά καλουμάρετε δύο-δύο μιση κλειδιὰ καθένα, και τὴν ἄγκουρα ἀπὸ δεξιά.

Στάθηκε στὴ μέση τοῦ καραβιοῦ ὁ καπτὰ-Δρόσος: οἱ ναῦται κάτω στὴν πλώρη ἐτοιμάζαγε τὴν καθένα και ὁ κρότος ἀνηχοῦσε στὸ πέλαγο ἀρμονικά: ὁ καπτὰ-Δρόσος μουρμούριζε μὲς στὰ δόντια του.

— Μὰ τὸν Ἄη Δεφτέρη, τέτοια μπουνάτσα δὲ μοῦ ματαστάθηκε, τίποτα δὲν τῶχει γιὰ παλιόκαιρος νά μᾶς ἔχει ἐδῶ πέρα ξεροὺς ὄσαμε τὴν ἀγῆ.

Τὸ φεγγάρι γεμᾶτο δειχνόντανε μὲς στὰ νερὰ σὰ σὲ κατρέφτη, οὔτε ἕνα τρεμούλιασμα τοῦ νεροῦ δὲν τοῦ τάραιε τὴ μορφή, τὸ κανάλι πέρα γιὰ πέρα λάδι και τὰ βονὰ σὰ γραμμὲς θαμπὲς στὴν ἀνατολή, ἡ Σάμο ἀπὸ δεξιά κολυμπώντας στὰ πλάτια σὰν ἀλαφρόπετρα θεώρατη, και τὸ καράβι στὴν ἠρεμία γίγαντας, τὸ καθρέφτισμά του καθὼς ἐφάνταζε μὲ ὄλα τὰ πανιὰ κρεμασμένα στὰ ξάρτια, θαρρεῖς κ’ ἔφτανε πέρα κ’ ἀπὸ τὸ βύθος τῆς θάλασσας. Ξάφνου ὁ καπτὰ-Δρόσος σφύριξε δυνατὰ.

— Φοῦνιο... ο, και ἡ καθένα κλωῶντας γοργὰ και βρονηχητὰ τάραιε τὸν αἰθέρα και τὴ νύχτα κᾶτι κομμένες κουβέντες τῶ ναντῶ, λάσκα ἀκόμα λίγο... μπάστα... κ’ ἀπὸ ἡσυχία, ἄκουες και τὴν ἀναπνοή σου, τὸ καράβι κερφόθηκε.

— Ἐγὼ παιδιὰ πάω νά πέσω κομάτι ὄσαμε νά πάρε κομάτι νά φρεσκάρει, ἔκανε ὁ καπτὰ-Δρόσος, ἔσεις ὅποιος δὲν εἶναι βάρδια σὰ θέλει πάει και πέφτει, ὅσον εἶναι βάρδια τὰ μάτια σας δεκατέσσερα... εἴμαστε σὲ κανάλι, τὰ μάτια σας δεκατέσσερα λέω, νά μὴν πέσει καθένας διάολος ἀπάνω μας και μᾶς τσακίσει... τράβηξε κατὰ τὴν πρύμη, τὸ νοῦ σας και τὰ φανάρια. τῆς γραμμῆς, τῆς ρότας, τῆς πρύμης, νά μὴ σβῶσουν, ἔκανε πρὶ νά μπῆ στὸ ταμπούκιο.

Περάσανε κάμποσες στιγμὲς ὄσαμε πού νά συνεφέρονε οἱ ναῦτες.

— Μωρὲ χάξι ἔχει ὁ καπετάνιος, εἶπεν ἕνας σιγὰ σιγὰ, νά μᾶς φουντάρει ἀβέρτα μέσα στὸ κανάλι.

— Αἱ... τί ἤθελες ἡ ἀφεντιά σου νά κάνουμε, ἀπάντησεν ὁ Δεύτερος, νά ἀρμενίζουμε χωρὶς ἀγέρᾳ μάτια μου, ἐδῶ και δύο ὄρες, οὔτε ἕνα κάρτο τοῦ μιλιοῦ δὲν κάναμε. Καλά κ’ ἄγια ἔκανε, ἔχω ἀκουστὰ

πῶς ἐδῶ σὸ κανάλι τῆς Σάμος ἔχει καλοὺς καὶ πα-
χοὺς δροσίτες ποὺ μοιάζει καὶ τὸνομά τους μὲ τοῦ κα-
πετάνιου μας. "Αἰντε Σίμο γειά σου, κάτω στήν πλώρη,
στή κοκέτα μου, ἀπὸ πάνω σὸ ράφι ἔχω κάτι ἀρμο-
θιῆς χοντρές καὶ κομάτι ἄλειμμα σ' ἕνα χαρτί, τὰ ψάρια
τοῦ καναλιοῦ, τ' ἀγαποῦνε τ' ἄλειμμα, αἴντε, φέρε μου-
τες νὰ ρίξω με, κι' ἂν πιάσουμε τίποτα, αἴριο θὰ φᾶς
δνὸ σκουτέλες ἀυγολέμονο ποῦ θὰ γλύφεις καὶ τὰ δα-
χτύλια σου, αἴντε γειά σου...

Σάλταρε μιά ὁ Σίμος κάτω, καὶ σὲ λίγο ὁ Δεύτερος
ψάρενε· οἱ ἄλλοι ναῦτες τῆς βάρδιας κάνανε ἀπόνα
τοιγάρο.

— Μωρὲ ποῦναν ὁ λοστρόμος νὰ μᾶς πῆ κανένα μύ-
θο νὰ περάσει ἡ ὥρα, ἔκανε ἕνας τους.

— Νάτος ποῦναι ξαπλωμένοι ἀπάνω σὶς γούμενες,
εἶπεν ὁ Σίμος.

— Ἐδῶ ὄσαι μπάρομπα Μαθιέ, γυρίσανε ὅλοι καὶ
τοῦπανε ἔλα, τί λὲς θὰ μᾶς πῆς τίποτα νὰ περάσει ἡ
ὥρα;

— Ὁχ, βρὲ παιδιά, μῦθο θέλετε πάλι νὰ πάρει ὁ
δαίμονας γιὰ μπουνάτσα, μόνο γιὰ μῦθους εἶναι καλή,
νᾶσαι ἀραγμένοι μπάρομο σὲ λιμάνι βγαίνεις ὄξω, τρα-
βᾶς ἕνα δνὸ εὐλογίες σὲ κανένα καφενέ, ἔπειτα πᾶς καὶ
ζομολογέσαι σὲ καμιὰν Ὀβροπούλα...

— Μωρὲ μπάρομπα Μαθιέ, δὲν ἀφήνεις τὰ παι-
διά ἡσυχά, εἶπεν ὁ Δεύτερος, δολώνοντας μίαν ἀρ-
μοθιά, γέρος ἄνθρωπος δὲ βαρὲθης πιά, πὲς μας
ἐκεῖ πέρα κανένα μῦθο κιὰ ἄσμεας νὰ βράζουμε σὸ
ζουμί μας, ποῦ μας θυμίζεις λιμάνια.

— Γέρος ἄνθρωπος αἶ.. βρὲ ἄδικα τὸ λένε ἐγὼ
δὲ θὰ γεράσω.. ἔσεῖς γεράσατε ποῦ θέλετε μῦθους,
αἴντε φέρετε ἕνα τσιγάρο καὶ δὲ σᾶς χαλάω χατήρι, τί,
θέτε μῦθο, γιὰ τίποτα περιστατικὸ νὰ σᾶς πῶ.

— Πὲς μας ὅτι θὲς ἐσὸν, ὅλα τὰ λὲς ὁμορφα, περι-
στατικὸ πὲς μας.

"Αναγε τὸ τσιγάρο του ὁ μπάρομπα Μαθιός.

— Ἦτανε, ποῦ λένε, γιὲ μου χειμῶνας καιρός, Γεν-
νάριος μῆνας, εἴμουνα μὲ τὸ μπάρομο τοῦ καπτὰ-Γιῶρ-
γη τοῦ Κρανιδιώτη, μπάρομο μιά φορὰ καλὴ ὥρα σᾶν
καὶ τοῦτο τοῦ καπτὰ-Δρόσου: εἶχαμε φύγει ἀπὸ τὸν
Περαία καὶ παραίναμε γιὰ τὴν Κρήτη νὰ φορτώσουμε
λάδια καὶ χαρούπια.

Ὁ καιρὸς βοριάς φρέσκος καὶ κατηφορίζαμε σὰ χέ-
λια, ὁ καπτὰ-Γιῶρρης ἦτανε παιδί μάλαμα, τριαντά-
πέντε χρονῶ, μὰ οἱ πῶ παλιοὶ καπετανεοὶ δὲν τοῦ βᾶ-
ζανε πλώρη, τί εἶτανε κομάτι παράξενος, μὰ ἐμεῖς μέσα
σὸ καράβι εἶχαμε μάθει τὰ φυσικά του καὶ καλοπερ-
νούσαμε, λόγια πολλὰ δὲν ἤθελε, δουλιὰ καὶ νὰ μὴν
ἀρωτᾶς τίποτα ἀπάνω σὶς διάντες καὶ στὴ πλοιαρχία...
μὸ ἔβαζε πλώρη ἀπάνω σὲ κάβο, ἀπάνω σὲ ξέρα...
μιλιά... πλώριζε μὲ τοὺς πῶ δυνατοὺς καιρούς, σι-
μά... ὁ καπτὰ-Γιῶρρης ἤθελε νᾶναι καπετάνιος μο-
νάχος του, καὶ τ' ἄξιζε γιατί, γιὲ μου, ὅσα χρόνια ἔκανα

σὸ καράβι του οὔτε τίς μπογιές μας δὲν τρύπαμε ἀπάνω
σὲ σῶμα: κατηφορίζαμε ποῦ λένε, μὰ ἀντὶς νὰ ἀνοίγου-
με ρότα γιὰ τὴν Κρήτη, ὁ Καπτὰ-Γιῶρρης γραμμὴ
γιὰ τίς Σπέτσες· τί γυρεύαμε σὶς Σπέτσες ἀφοῦ δὲν
ἦταν ὁ δρόμος μας, κανεὶς δὲν ἤξερε μὰ καὶ οὔτε κο-
τοῦσε νὰ ρωτήξει, ὁ καιρὸς εἶπαμε φρέσκος, κειδὰ τὰ
μεσάνυχτα δυνάμωσε· μὰ ὥρα μετὰ, τραβούσαμε ἴσα
μὲς τὸ λιμάνι, ἀφοῦ πριχοῦ ἐφέραμε δνὸ τρεῖς βόλτες
ἀνοιχτὰ γιὰ νὰ περάσει ἡ ὥρα.

Ἐάφρον ὁ καπτὰ-Γιῶρρης σφρυγίζει νὰ μαζωχτοῦμε
σὶν πρύμη· πήγαμε ὅλοι καὶ σταθήκαμε σοῦζα.

— Πάρτε ὅλα τὰ φανάρια μέσα, τσιγάρο γιὰ φῶς
μὴν ἀνάψει κανεὶς, κι' ἔπειτα ἐλάτε ὅλοι ἐδῶ.

Δύο ναῦτες τρέξανε σὶν διαταγὴ του· ἐμεῖς περιμέ-
ναμε, σᾶν ἤθτανε καὶ κείνοι μᾶς ξανάπε.

— Ἀκούστε ἐδῶ, θέλω τρεῖς ἀπὸ σᾶς νᾶρθοννε μαζί
μου, θὰ πᾶμε νὰ πατήσω τὸ λιμάνι τῶ Σπεισῶ, τὸ
τί καὶ τὸ πῶς δὲ σᾶς διαφέρει, ἄλλην ὥρα θὰ τὸ
μάθετε, ἐμεῖς πρέπει νὰ πᾶμε ὄξω, νὰ βροῦμε στεριά
χωρὶς νὰ πάρη χαμπάρι τὸ πράγιο, ἐγὼ θὰ πάω μο-
νάχος μου καὶ θὰ φέρω μαζί μου ἕνα πρόσωπο, ἂν
εὐδοξώμε ἐρχοῦμαστε ἀπάνω σὸ καράβι καὶ τελειώσε.

Μπορεῖ ὅμως νὰ βροῦμε ἀντίσταση, καὶ γερὴ κι' ὅλας
ἀπὸ στεριά, γι' αὐτὸ ὅποιος ἐρθεῖ πρέπει νὰ μὴν τὰ
χάνει καὶ νᾶναι κι' ἀρματωμένος, γιατί μὲ κανένα
τρόπο δὲν πρέπει ν' ἀστοχήσωμε ἀπὸ τὸ σκοπὸ μας·
λοιπὸν ὅποιος εἶναι νᾶρθη, τὸ λέει.

"Ὅλοι θέλαμε νὰ πᾶμε.

— Ὁχι ὅλοι, ξανάπε, τρεῖς θέλω μονάχα, μὰ μιά
κι' ἔχετε τὴν εὐκαρίστηση διαλέω ἐγὼ.

Καὶ διαλέγοντας δύο ἄλλους κι' ἐμένα μᾶς κάνει
ξεχωριστά.

— Ὁμπρός, ἔσεῖς, γλήγορα νὰ ρίξετε τὴ φελούκα τὴ
μεγάλη· πανιὰ δίπλα· ἀντένα, φλόκο καὶ ράντα. θὰ
ἀνοίξωμε γιομάτα, οὔτε μουδες, οὔτε τίποτα, ὁ καιρὸς
εἶναι δυνατός, μὰ εἶναι στρωμένος, ἔσεῖς οἱ ἄλλοι βαστάτε
τραβέροσο τὸ καράβι ἕνα μίλι ἀνοιχτὰ ὄξω ἀπὸ τὸ λιμάνι,
ἂ δεῖτε τίποτα ἐξὸν ἀπὸ μᾶς ἀλαργέβετε, ἐγὼ θὰ σᾶς κά-
νω συνάλιο μὲ τὴ σφρυγίχτρα μου, ὁμπρός.

Ἐμεῖς μιλιὰ, καθέννας τὴ δουλιὰ του, σὲ δέκα λεπτὰ
ἦτανε ὅλα ἔτοιμα· γιὰ τί πρόσωπο παραίναμε μὲ τέτοιο
διαολόκαιρο καὶ μὲ τέτοιο κίνδυνο καὶ προφύλαξη, δὲ
ξέραμε· κάνα φονιά, γιὰ κανένα φυλακωμένο φαίνεται
πῶς πᾶμε νὰ γλυτώσουμε, ἀναλογιόμουνα: ὥστόσο ἡ
φελούκα ἦτανε ἔτοιμη δίπλα, πηδήξαμε μέσα, πήδησε
κι' ὁ καπετάνιος, πήραμε ἀπάνω τὰ πανιὰ κι' ὅσο ποῦ
σᾶς τὸ λέω χαθήκαμε μέσα σὸ σκοτάδι γεμάτα.

— Ἄ δὲ βουλιάζωμε, ἔκανα νὰ πῶ βλέποντας τὴν
ἀνεμοταραχὴ.

— Σκασμός, ἀχνοβόγγησε ὁ καπτὰ-Γιῶρρης, ἀμὲ
πῶς τῶθελες μὲ μπουνάτσα νὰ πατήσω λιμάνι: τί εἶμαι,
βρέ, τσομπάνης; μιλιὰ τώρα... κι' ὅλη τὴν τραβερόσα-
δα ὄσαμὲ τὸ λιμάνι δὲ βγάλαμε πιά μιλιὰ.

Ὁ Καπετάνιος τὰ κατατόπια τάξερε καλά· μ' ὄλο τὸ
σκοτάδι διπλαρώσαμε σ' ἕνα ἔρημο μέρος τοῦ λιμανιοῦ:
πήδηξε ὄξω, μᾶς ἔκανε νόημα νὰ περιμένουμε καὶ χά-
θηκε μέσα σ' ἕνα δρόμο, πέρασε ἔτσι μιά ὥρα. Ψυχὴ
δὲ φάνηκε ἐκεῖ ποῦ εἴμαστε ἀραγμένοι· ξάφρον ἀπ' ὅπου
ἔφυγε, ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος πρόβαλε ὁ καπετάνιος μ' ἕναν
ἄλλον, πηδήσανε μέσα στὴ φελούκα, ἀνοίξαμε ἀμέσως,
σηκώσαμε ὅλα τὰ πανιὰ καὶ σὲ δέκα λεπτὰ ἀρμενίζαμε
καταμεσῆς τοῦ πελάου· ὄλο τὸ διάστημα μιλιὰ, σὲ μισὴ
ὥρα βρήκαμε τὸ καράβι ποῦ βολτεζάριζε, ἀνεβήκαμε,
ρεμετζάραμε τὴ φελούκα στὰ κατόνια κι' εἴμαστε νέτοι
γιὰ δρόμο.

— Γειά σας παιδιά, μᾶς εἶπε καταχαρούμενος, μᾶς
βγήκε καλά, κατηφορίζετε τώρα γεμάτα.

Ὁ καπετάνιος μὲ τὸ πρόσωπο τραβήσανε πίσω σὶν
πρύμη καὶ ἐμεῖς ὅλοι σὶν πλώρη μαζεφτήκαμε καὶ
ξομπλιάζαμε τί νᾶτανε τὸ πρόσωπο ποῦφερε μαζί του
ὁ καπτὰ-Γιῶρρης ἀπάνω· ἄλλος ἔλεγε τὸ ἕνα, ἄλλος τὸ
ἄλλο καὶ περνοῦσε ἡ ὥρα, ξημέρωσαν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέ-
ρα καὶ πρὶ καλοφῆξει βλέπομετὸν καπετάνιο καὶ βγαί-
νει σὶν πρύμη: σφύριξε μιά νὰ μαζεφτοῦμε ὅλοι πίσω,
ἅμα συναχτήκαμε.

— Γιὰ νὰ μὴ σᾶς βαραίνει κι' ἀδικοξομπλιάζετε τὸ
φεβραδυνό, σᾶς λέω πῶς δὲν κάναμε τίποτα κακό, οὔτε
ἄτιμο, ἐμένα ὅτι δὲν μοῦ τὸ δίνουνε θεληματικῶς τό-
μη ἔχω δεκαίωμα τὸ παίρνω μονάχος μου καὶ μὲ τὸ
ζόρι: τῶν φρονιμῶν ὀλίγα, τὸ πρόσωπο ποῦ πήραμε
ἀπὸ τίς Σπέτσες εἶναι κόρη μιανοῦ προεστοῦ καὶ θὰ
γένει καπετάνισά σας, Δέσπονα, ἔλα πάνω, ἔκανε σκύ-
βοντας σὸ ταμπουκίω, ἔλα πάνω νὰ τοὺς κεράσεις, μὲ
τὸ χέρι σου τοὺς παλληκαράδες νὰ καλορίζικιάσουμε
τὴν ἀντάμωσή μας.

Σ' αὐτὸ ἀπάνω ξεπροβαίνει μάτια μου στὴ κουβέρτα
μιά Σπεισιώτισα γλωμὴ κι' ὁμορφη σᾶν Παναγιά·
φλουριά στὰ στήθια, στὰ μαλλιά καὶ στὰ χέρια, φλου-
ριά σὶν μαντυλωσιά, ἄλικο ζονάρι μεταξωτὸ καὶ
φούστες χρουσοπράσινες, χρουσαφοκενημένες, γελέκα
καὶ σωγέλεκα μ' ἀσήμι ζομπλιασμένα, ζαχαροῦσμο-
μένη, Παναγιά σωστή, μωρὲ μάτια μου, μάτια καὶ μαλ-
λιὰ καστανὰ βαθιά, φρούδια ζωγραφιστά, μάγουλα σᾶν
τὸ μῆλο χορμωστασιὰ λεβέντικια, καὶ ποῦ νὰ σᾶς τὰ λέω
μπορεῖ νὰ πᾶμε σὶν Ἀμερικό καὶ νᾶχω ἀκόμα νὰ
λέω τίς χάρες τῆς καὶ τίς ὁμορφιές τῆς· μᾶς καλημέρισε
χαριτωμένα, τῶ ναυτῶνε τὰ μάτια γυάλισαν, θὲς ἀπὸ
χαρὰ γιὰ τὸν καπετάνιο, θὲς ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς Σπε-
σιώτισας; Πῆρε πρῶτος τὸ λόγο καὶ ὅλοι μαζί ἤπιαμε
καὶ φκηθήκαμε.

Καπτὰ-Γιῶρρη μας, καπετάνισα, καλορίζικοι μὲ τὸ
καλὸ σὶς χαρές σας, μὲ καλὰ τέκνα, τέτοια σμίξη
ἀντρόγενον, μωρὲ παιδιά, ἀκόμα τὴ θυμᾶμαι καὶ κα-
λοκαρδίω σωστή θαλασσινὴ ἀντάμωση καὶ χαρὰ
οὔτε πατᾶ, οὔτε τίποτε· Βάλς νὰ πωῦμε μονά-
χα καὶ καλὴ καρδιά, σὰ φτάξαμε σὶν Κρήτη στεφα-
σθήκαμε..

— Μωρὲς κοιμώσατε, πῆρε καιρὸς καὶ δὲ σοῦ
μιλάει κανεὶς, κοιμώσατε μωρὲς; γὰ σᾶς ξελόγα-
σε πάλι ὁ γερὸ ξεκοτιασμένος μὲ τοὺς μῦθους του,
ξάφρησε τὴν κουβέρτα τους, ὁ καπτὰ-Δρόσος γρυνιά-
ζοντας βαριά καὶ βραχνά, μὰ μὲ τὴ καλωσύνη καὶ
τὴν ἀπερηφάνια που ξεχωρίζει τοὺς Ρωμιοὺς θαλασ-
σινούς.

Τὸ κανάλι ἄρχεψε νὰ βγάξει ἀγέρα..

Νίκος Σαντοριναῖος.

ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ

ΕΝΑΣ ΚΡΙΝΟΣ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ

Ἄντι Προλόγου.

Πρὸς τὸν κύριον Γ. Β. Νακάρ,

Μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας.

Ἀγαπητὲ δόκτορ,

Ἴδου μιά ἀκόμη ἀπὸ τὰς πέτρας ἐκείνας τὰς μὲ περισσο-
τέραν ἐπιμέλειαν καὶ ζῆλον ἐπεξεργασμένας, ἐνὸς ὑπερνηλίου
οικοδομήματος τέχνης ὀλίγον καὶ ὀλίγον καὶ ἀποτελεσματικῶς
φρονομένου πρὸς τελείαν ἀποπεράτωσίν του. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐγγρά-
ψω τὸ ὄνομά σας εἰς αὐτὸ καὶ νὰ σᾶς τὸ ἀφιερῶσω περισσότερον
διὰ νὰ τιμῶσω τὸν προστάτην μου τοῦ παρελθόντος παρὰ διὰ νὰ
εὐχαριστήσω τὸν σοφὸν καθηγητήν.

Ντὲ Μπαλζάκ

Πρὸς τὴν κυρίαν κόμησσαν Ναταλίαν τοῦ Μανερβίλ.

Φιλίππη,

Ἐποχῶν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν σου Ἡ προτεραιότης τῶν γυναι-
κῶν ποῦ ἀγαπῶμεν περισσότερον ἀπ' ὅτι μᾶς ἀγαποῦν, εἶνε νὰ
μᾶς ἀναγκάζωσι νὰ λησμονῶμεν εἰς κάθε τι τὰς δοθείσας ὑπο-
σχέσεις μας καὶ νὰ τὰς ἀποκαλύπτωμεν τὰ μυστικά μας. Διὰ νὰ
μὴ ἴδωμεν μίαν ὄντιδα ἀυλακοῦσαν τὰ μέτωπα σας, διὰ νὰ ἐξαφα-
νίσωμεν τὸ μελαγχολικὸν μειδίαμα τῶν χειλέων σας, τὸ ὁποῖον εἰς
κάθε ἀρνησίαν μας ἀνθεῖ ἐπ' αὐτῶν, ὑπερηθῶμεν μαγικῶς τὰς
ἀποστάσεις, δίδομεν τὸ αἷμά μας, δικιάζομεν τὸ μέλλον. Σήμερον
θέλεις τὸ παρελθόν μου. Ἴδου το. Μόνον γνώριζε καλά τὸ ἐξῆς.
Ἐτακούον σε ἠραγκάσθη νὰ καταξοικίσω ἀβεβηλῶτους συνθή-
κας. Ἀλλὰ διατὶ νὰ ἀπομακρύνω τὰς αἰφνιδίους καὶ μακρὰς
στιγμὰς τῆς μελαγχολίας, αἵτινες μὲ καταλαμβάνουν ἐνίοτε ἐν
μέσῃ εὐτυχίᾳ; διατὶ νὰ ὀργίζωσι ἐνίοτε εἰς μίαν μικρὴν σιωπὴν
μου; Δὲν θὰ ἠδύνασο ἄρα γε νὰ ὑποφέρης σιωπηλῶς τὰς ἀντι-
θέσεις τοῦ χαρακτῆρός μου δίχως νὰ πολυεξετάσης τὰς αἰτίας
αἵτινες τὰς δημιουργοῦν; Ἐχεις εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς σου
μυστικὰ τὰ ὁποῖα διὰ νὰ διαλυθῶν καὶ νὰ ἔλθων εἰς τὸ φῶς
ἔχον ἀνάγκη ἀπὸ τὰ ἰδικὰ μου; Ἐπιτέλους, ἐννοήσας τὰ πάντα,
Ναταλία, ἴσως θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ μὴ σὲ ἐκτροπιά τίποτε.
Μάλιστα ἡ ζωὴ μου δεσπόζεται ἀπὸ ἕνα φάντασμα. Σκιαγραφεῖται
ἀνεπαυθῆτως εἰς τὸν παραμικρότερον λόγον ποῦ τὸ προκαλεῖ,
κινεῖται κάποιε ἀπ' ἐαυτοῦ του μέσα εἰς τὴν ἰδικὴν μου ψυχὴν.
Ἐχω ἀνεξάλειπτους ἐνθυμήσεις θαμμένας εἰς τὸ βάθος τῆς ψυ-
χῆς μου, ὁμοίως μὲ τὰς λεπτεπιλέπτους πέτρας, τὰς ὁποίας ἡ
θάλασσα ἀποσπᾶ ἀπὸ τοὺς βράχους λείχουσα τὰ κρύσταλλα των

και αι οποια θάβονται αιωνίως εις τα άνήλια βάθη της. Έαν εις την παρούσαν διήγησίν μου όλου του παρελθόντος βίου μου συναντήσης μέρη τα όποια πιθανόν να θεωρήσης ως προσβάλλοντα την γυναικείαν φιλαντιαν σου, ενεθυμήσου ότι με ήπειλπης εαν δεν σου έλεγα την καθαράν αλήθειαν.

Μη με τιμωρης λοιπόν αφού βλέπεις ότι οε ύπακούω. Θα επεθύμουν πολύ ή εξομολογήοις μου αυτή να διαλασίω την τρυφερότητά σου. Ές αύριον.

Φελίξ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ποιος άρα γς συγγραφεύς όσον μεγάλος και αν είνε θα δυνηθή ποτέ να ζωγραφήση τα βάσανα τα όποια εν σιγή ύποφέρουν παιδικαί ψυχαι, των όποιων αι τρυφεραί ρίζες δεν συναντούν παρά μόνον σκληρά πετράδια εις τον οικογενειακόν των βίον, των όποιων ή τρυφερά ήλικία δεν περνά παρά μέσα από πίκρες, των παιδιών που αι πρώται άνοιξεις ποτίζονται φαρμάκια από μοχηγρως ψυχας και οι κάλυκες πλήσσονται από άγκάθια δηλητηριώδη την συγμήν κατά την όποιαν άνοιγωσι; Ποιός ποιητής θα μάς εξιστορήση τα βάσανα των παιδιών, των όποιων τα χείλη δεν θηλάζουν παρά από στήθος πικρόν και των όποιων τα μειδιάματα παγώνουν εις τα χείλη ενώπιον ενός άουτρού βλέμματος;

Η ιστορία της βασανισμένης νεότητός μου δεν είνε άλλο ή μία άντιγραφη όλων των άνωτέρω. Είνε πολύ πικρά, πικροτάτη ιστορία και θα μου είνε κοπιώδες να την εξιστορήσω όλην, αλλά το καθήκον και ένα βάρος που αισθάνομαι ελαφρυνόμενον εντός μου με αναγκάζουν προς τοϋτο.

Ποίαν φιλαντιαν ήδυνάμην να προσβάλω όταν εγεννήθην; ποία δυμορφία φυσική ή ήθική εδημιούργει την προς έμέ ψυχρότητα της μητρός μου, ήμουν λοιπόν ένα παιδι του όποιου ή γέννησις είνε ένα πρόσκομμα εις την ευτυχίαν των γονέων του, μία άντυχία των περιστάσεων, ένα δημιούργημα άνωφελές; Έγκρατα-λειμμένος εις το έλεος μιας τρυφού έζησα εις την έξοχην μακράν των επί τρία έτη. Ως και εδω έλογαριαζόμην ως ένα όν μηδαμινόν. Κάθε άλλο παρά να προσπαθήσουν να γλυκάνουν την ζωήν μου, ο αδελφός μετά των αδελφών μου ήχαριστούντο να με κάμουν να ύποφέρω. Η συνθήκη χάρις εις την όποιαν τα παιδιά κρύπτον τα μικροαμαρτήματά των και ή όποια από ενωρίς τους διδάσκει την άξίτη της τιμής, έξεμηδενίθη δι' έμέ. Χειρότερα άκόμη έτιμωρήθησαν δι' τα άταξίης του αδελφού μου χωρίς να δύναμαι να διαμαρτυρηθώ δι' αυτήν την άδικίαν. Ήσαν άρα γε δείγματα ψευτοκολακείας την όποιαν μετεχειρίζοντο τα άδελφια μου δια να επισύρουν την άγάπην της μητέρας μας προς αυτά και να την κάμουν να τα αγαπά, μητέρα την όποιαν και αυτοί φοβούντο και ίσως ίσως έμίσουν κατά βάθος, ή μήπως δεν ήτο παρά μία προσπάθεια να μιμηθούν τους γονείς μας εις τους τρόπους ή άφορμή όπως δοκιμάσουν τας δυνάμεις των και άποδείξουν ούτω τρανώτατα ότι εντός των πάν αίσθημα οίκτου άπέτη δια πατρός; Ίσως συνέτειναν όλαι αυτά αι αίτιαι μαζί να με άποστερήσουν της αδελφικής άγάπης, της όποιας είχαν τόσην μεγάλην ανάγκην, αφού στοργήν εκ μέρους των γονέων μου δεν ήτο γραπτόν να απολαύσω ποτέ.

Αποπτηγμένος πάσης άγάπης δεν ήδυνάμην φυσικά και έγω κανένα να αγαπήσω από αυτούς, και όμως πόσον επλάσθην δια να αγαπώ! Η φύσις με έπροίκισε με μίαν λεπιοτάτην ευαισθησίαν. Ήσανόμην τους λεπιοτέρους χρωματισμούς των ώραίων πραγμάτων μέχρι των βαθυτέρων κρησφισγέων της ψυχής μου, και ενεσαρκούμην όλα τα ιδανικά και έζων δι' αυτών και μετ' αυτών.

Έαν εις μερικάς ψυχάς συμβαίνει τα παραγνωρισμένα αισθημαα να μεταβάλλονται εις μίσος, εις την ιδιικήν μου όμως ήνώθησαν και έκοιραν ένα βαθύτατον λάκκον από του όποιου κατόπιν άνέβλησαν και έπλημμύρησαν όλην μου την ζωήν.

Κάποτε ή συνήθεια του τρέμειν χωρίς αίτιαν χαλαρώνει τα νεύρα και αυξάνει τον φόβον και ο φόβος αναγκάζει εις διαρκή

υποχώρησιν. Από αυτήν ακριβώς την αίτιαν προέρχεται ή άφασία εκείνη, ήτις προσοίδει εις τον άνθρωπον κάτι του δουλικόν.

Αυτά τα διαρκή βάσανα με έοννήθισαν να αναπτύσω μίαν δύναμιν ή όποια ήξανε με την γύμνασιν και ήτις προδιέθεσε την ψυχήν μου εις τας ήθικας άπουχίας και δυστυχήματα. Αναμένων πάντοτε να με ποτίσουν ένα νέο ποτήρι φαρμάκι, όμοιος και έγω με τους μάρτυρας του μεσαιώνος, ειχεν άποκτήσει το έξωτεροζόν μου μίαν άοννήθη στυγρότητα. Είχα το ύφος ανθρώπου όστις παραιτείται όλων των δικαιωμάτων τον και άφίνει τον εαυτόν τον εις το έλεος του Θεού.

Αυτό το λυπηρόν και άπελει ύφος μου εξελήφθη παρ' όλων ως σημείον βλακείας προς μεγάλην χαράν της μητρός μου, της όποιας τοιουτοτρόπως αι προς το άτομόν μου προσηήσεις εξελιχρόντο. Είχα κατανήσει μέχρι του σημείου να ξεχάσω και αυτά άκόμη τα παιδικά παιχνίδια. Η βεβαιότης αυτών των άδικιών εις βάρος μου διαπραττομένων εξήγειραν μέσα μου προίμως το αίσθημα της φιλοτιμίας και αυτό ύπήρξεν αίτια να καταπνιγούν αι κακαί όρμαι, τας όποιας μία τοιαύτη άνατροφή και παραμέλεια ήδύνατο να δημιουργήσωσι δι' έμέ. Η μητέρα μου αν και κατά βάθος—ο εγωϊσμός δεν την άφινε—δεν ενδιφερέτω πολύ, πολύ δι' έμένα προσεποιείτο κάποτε ότι φροντίζη δια το μέλλον μου. Η αλήθεια είνε ότι αυτό το ψευτοεδιαφέρον της με έπέιραζε μάλλον παρά να με ενθαρρύνη. Έλεεινολογούσα κάποτε την εγκατάληψίν μου και προτιμούσα χιλιάκις την μοναξιάν, να σεργιανίζω τον ουρανόν, την δύσιν και άνατολήν του ήλιου, χίλια δύο και άσημαντα πράγματα, παρά να είμαι ήγαγκασμένος να μένω μαζί της. Φύσει άπαυόουσα την φύσιν και τους ρεμβασμούς. Και ή κλίσις μου αυτή ίκανοποιήθη όλως άπροόπτως εκ του έξής λυπηρού επεισοδίου. Τόσον όλίγον εφρόντιζαν σπήτι δι' έμένα, ώστε ή δασκάλοσά μου ξεχνούσε κάποτε και να με κοιμίση. Μία βραδυά λοιπόν κάτω από μία σκιά έξηπλωμένος κύταξα ένα άστρο με μία μελαγχολία βαθεία σαν να επρόκειτο εκει επάνω σε κόσμους άγνωστους να εύρω την ευτυχίαν που έστερούμην στη γή.

Από μακρυνά άκούονται οι φωνές τουμεγαλειέτερον αδελφού μου, που έπαιζε μαζί με τις αδελφές μου. Σε λίγο κάθε κρότος έπαισε. Η νύκτα έγινε βαθυτέρα.

Κατά σύμπτωσιν διαβολικήν ή μητέρα μου παστήρησε την άπουσίαν μου. Κατά δυστυχίαν ή διδασκάλοσά μας μία κάποια Δεσποινίς Καρολίνα, άκολουθούσα και αυτή το κοινόν ρεύμα, και φοβουμένη ίσως εκπλήξει έδικαιολογήθη όπως την εούμφηρε δια την άπουσίαν μου. Είπεν ότι δεν αγαπούσα καθόλου το σπήτι μου, ότι αν δεν με επρόσεχε τόσο καλά, πρό πολλού θα είχα δρατατεύσει, ότι ναι μεν δεν ήμουν έξυπτος, άλλ' είχα δόσον κοιτοπονηριάς από όλα τα παιδιά που είχε διδάξει δεν ή'ρε χειρότερο και άμειλέτερο από έμένα, προσέθηκεν ως κατακλειδα. Προσεποιήθη ότι με ζητεί—ενφ ήξευρε πολύ καλά που ήμουν— και με επώναξεν. Ενθός απήνητα. Ηλθε και με ή'ρε. —Τι εκαινες τόση ώρα εδω; με είπεν.— Έβλεπα ένα άστρο.— Δεν κύταζες τ' άστρο, είπεν ή μητέρα μου, ή όποια μάς ήκουσεν επάνω από το μπαλκόνι της, μπορεί τάχα κανείς στήν ήλικία σου να έξερη και άστρονομία;—Α! κυρία, επώναξεν αϊφνης ή Δεσποινίς Καρολίνα, έξεχασε το μουσολύκι της χαβούζας άνοικτό, κι' όλος ο κήπος πλημμύρησε νερό. Αιτή ή αϊφνιδια άποκάλυψε, ή λεγομένη εις βάρος έμου του δυστυχισμένου υπήρξε το σύνθημα της γενικής εξεγέσεως. Αι αδελφαι μου παιζουσαι από νωρίς το είχαν ξεχάσει. άνοικτό. Λοιπόν το λάθος δεν ήτο δικό μου. Του κάκου προσεπάθησα να τους άποδείξω την άθωότητά μου. Έτιμωρήθην ως ο χειρότερος πταιστής. Και το χειρότερο από τότε ή μητέρα μου με απηγόρευσε να μένω έξω την νύκτα.

Συγχά με έδερνε ενθυμονυμένη το ιστορικό του κήπου. Μη δύναμένος σε κανένα να εκμισθηρευθώ τον πόνο μου, έλεγα κρυφά τις πίκρες μου, από το παράθυρο του δωματίου μου, στα άγαπημένα μου άστρα. Ήσανόμην μία ενδόμυχο ανακούφισι. Και έπειτα όταν στα 12 χρόνια πήγα στο σχολείο ήσανόμην μία άνεξ-

φραστο ήδονή να βυθίζω το νοϋ μου εις τας εκστάσεις αυτας της ζωής και να ρουφώ λίγη ζωή, λίγη χαρά από το άπειρο, από τα άγαπημένα μου άστρα αφού δεν έπινα παρά μόνο ποτήρια με φαρμάκι γεμάτα εδω κάτω...

Πέντε χρόνια μεγαλιέτερος από έμένα ο αδελφός μου Κάρολος ήτο ο άγαπημένος του σπητιού. Όπως ήτο ώραίο και χαριτωμένο άγόρι έγινε και ένας έμορφοκαμωμένος και του κόσμου άνδρας. Όλοι αυτόν κοίταζαν και συμπαθούσαν, έμένα δε που ήμουν άδύνατος και άρροστιάτης και μικροκαμωμένος κανείς δεν γυρούσε να με δη. Με έβαλαν σε ένα οίκοτρυφερίον της πόλεως. Κάθε πρωι στον πηγαμό και κάθε βράδυ στήν επιστροφή. συνοδευόμενα από τον θαλαμηπόλο του πατρός μου. Το μεσημέρι έτρωγα σχολείο. Κουβαλούσα το καλάθικι μου άδειο σχεδόν πάντα από κάθε εκλεκτό φαγι. Λίγο ψωμί και φρούτα. Τιποτε άλλο. Δεν μ'άξιωσαν ποτε τίποτε καλλίτερο. Οι συμμαθηται μου παιδια οικογενειών της μέσης τάξεως καλότρωγαν. Κατάλαβαν πως έγω δεν τρώγω καλά και άρχισαν τα πειράγματα.

Με έδειχναν τα ώραια γλυκύσματά τους και με έλεγαν διατι και έγω δεν τρώγω από τα ίδια, αν ξερω πως γίνονται και πόσα κοσιίζουν. Έπειτα εξακολουθούσαν να με ενοχλούν παντοιοτρόπως. Μία μέρα προσποιήθη ένας από αυτούς ότι μου προσφέρει ένα κομμάτι από το γλύκισμά του. Και διαν έγω εν τη άφείλει μου τον έπιστεψα και το έδέχθην τράβηξε το χέρι του πίσω και δεν μου το έδωκε καθ' όν χρόνον οι σύντροφοι του ξεκαρδιζόντο από τα γέλια. Εκνιπήθην. Είδα ότι ο καλός ο τρόπος δεν κάμνει παράδες και έμεταχειρίσθην την βίαν. Τοιουτοτρόπως εδημιούργησα πολλά μιση. Ηθέλησαν να με εκδικηθούν. Μία βραδιά ενφ έφρευγα από το σχολείο με πέταξαν στη ράχη ένα μανδήλι γεμάτο πέτρες. Δεν με έφθανε ο πόνος και ή άγανάκτησίς μου, αλλά και ο θαλασάμηλος που με συνόδευε με επρόδωσε στήν μητέρα μου διαστρεβλώνον τα πράγματα. Άκουσα λόγια σαν να έφταιγα έγω. Μόλις έμαθα να γράφο και να διαβάζω με έστειλαν σε ένα άλλο μεγαλιέτερο σχολείο κάμποσο μακρυνά από τον ύπυρο μας. Και εδω τράβηξε πολλά. Με έδειναν κατά μήνα δια τας άνάγκας μου μόνον τρία φράγκα και με αυτα ήμουν ύποχρεωμένος και τα προς γραφήν χειριώδη να αγοράζω.

Τα παιδια δεν με έπαιζαν και με περιφρονούσαν. Με έλεγαν περιφρονητικώς Ο κακομοιριασμένος! Ηλθε ή εποχη των βραβείων και οι γονεις μου δεν φάνηκαν. Τους έγραφα επανεπιλημένως και τους ίκέτευσα να έλθουν. Του κάκου, κανείς τους δεν επάνηκε. Έβραβεύθην. Και υπήρξε δι' έμένα μία αληθινή δυστυχία ή ήμέρα της διανομής των βραβείων. Να βλέπω τα άλλα τα παιδια να τρέχουν χαρούμενα με τα βραβεία στο χέρι στους γονεις των, να τα φιλοϋν και έγω να είμαι ξεημος παντέρημος. Και εθριάμβευσα. Έπήρα όλα τα βραβεία της τάξεώς μου. Με συνεχάρησαν όλοι οι καθηγηται. Αλλά τι όφειλε αφού εκείνοι που επρεπε να ήναι, έλειπαν.

Το βράδυ έκαπα όλα μου τα βραβεία και εκλαπα πικρά...

Όταν έρχονταν να δοϋν τους συμμαθητάς μου οι γονεις των έγω τραβιούμωνα σε μία κόχη με δάκρυα στα μάτια και συλλογιούμωνα την σκληρότητα των δικών μου. Τόση υπήρξε τότε ή άπειλασία μου, που συχνά πέρασαν από το νοϋ μου και ιδέαι αυτοκτονίας άκόμη. Η θρησκεία με έσωσεν. Η πίστις εις τα πολύ βαθεία ήθικα διδάγματα της επηνήργησε σωτηρίως εις τα τεταραγμένα νεύρα μου και επέφερε μίαν σχετικήν γαλήνην εις την ταραγμένην διάνοιάν μου. Έπειτα συνέτεινεσιν όλίγον και ή άνάγνωσις. Έδιάβαξα ο,τι εύρισκα όχι πλέον με πάθος, αλλά με μαρίαν. Ητο εν είδο; ξεθυμάσματος και αυτό αλλά σωτηρίον. Έρεμβάζα. Και κατώρθωσα δια μέσου των εκστάσεων μου να σκεφθώ και να φιλοσοφήσω επί πολλών πραγμάτων. Και πάντοτε ή λογική των φαινομένων με έσοσε και έμαλάκωσε τους πόνοους μου.

Ο πατέρας μου εκρινεν εύλογον να με αλλάξη σχολείον. Με έστειλλε λοιπόν σε ένα εις Παρισίους και με ενέγραψεν ως έσωτεροκόν μαθητήν. Έννοείται ότι και εδω με κατέρεξεν ή τύχη.

(Συνέχεια).

Πέτρος Νε βάδας.

ΡΙΧΜΕΝΑ ΦΥΛΛΑ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

εις την Ελλάδα κρίνεται πολύ σοβαρά υπό του τύπου, ιδιικού μας και ξένου. Διορθάται προσεχής επανάστασις και φρικώδες αίματοκύλισμα. Και όμως εαν δεν γίνη επί τέλους κάτι απ' αυτα τα δύο δεν είναι δυνατόν να δημιουργηθή νέα κατάστασις, ήτις θα οδηγήση το έθνος και το Κράτος στεροφ το ποδι εις την όδόν της προόδου. Η σαύλα και πάν κακόν πρέπει να παταχθώων άμειλίκτως, πρέπει να εκριζωθώσι— βέβαια τούτων δεν είναι δυνατόν να κατορθωθή εντός μιας ήμέρας— όλαι αι παλαιά εκείναι συνήθειαι, αι όποια εκύλισαν τους πολιτικούς της Ελλάδος εις τον βόρβορον της συναλλαγής, αι όποια εξηχρίωσαν επί τοσοϋτον τον λαόν, ώστε να επιτρέπη να απατάται υπό του ενός και του άλλου φιλάρχου. Ο τρόπος δια του όποιου δύναται να εκλείρωσι όλα ταυτα τα κακά είναι μία άπτόμοος άνατροπή, είναι μία επανάστασις, έτω και αν αυτή έξη ως συνέπειαν εν φρικώδες αίματοκύλισμα. Ο πολυς Βίκτωρ Ουγκώ το εξεφώνησε πολλάκις, ή επανάστασις σημαίνει προόδον, αυτή θα άνατρέψη, θα καταστρέψη την άφόρητον κατάστασιν, την όποιαν εδημιούργησεν εν άχρεσίον και βάβραρον καθεστώς. Η Τσυχρία δια μιας τοιαύτης επαναστάσεως και άμειλίκτον τιμωρίας των ύπευθύνων μιας βρωμερής εξαχρειώσεως, κατώρθωσε να τεθή εις όδόν προόδου και εκπολιτισμού. Όπως εξέλειψεν ή ανόσιος καμαρίλα του Γιλδιζ μετά του άρχηγού της, ούτω πρέπει να εκλείψουν και εις το γειτον βασιλείον οι καταστήσαντες την Ελλάδα ταπεινήν και άνίσχυρον, εξηχρειωμένην και ήμιβάρβαρον. Άλλος τρόπος δεν ύπάρχει. Και τους άποχωρόντας άνάγκη να διαδεχθούν νέοι άνθρωποι, παρθνοι από της παλαιάς πολιτικής, οίτινες δια του άγνού αυτών πατριωτισμού, δια της αυταπαρηγίας των και δια του άνιδιοτελεύς των να δημιουργήσωσι τοιοϋτον καθεστώς, ώστε να δύναται να έλκύση τον σεβασιμόν και την εκτίμησιν των διοκούντων τον κόσμον κρατών.

ΠΟΛΛΟΙ

καταφέρονται εναντίον των άξιωματικών, οίτινες υπό την άρχηγίαν του κ. Ζορμπά προέβησαν εις το γνωστόν κίνημα, ότι δεν έχουν σαφές και προδιαγεγραμμένον πρόγραμμα. Με άλλους λόγους δεν γνωρίζουν τί ζητούν και τί πρέπει να γίνη. Μέχρι του σημείου τούτου δεν κατερχόμεθα, αλλά και αν υποθέσωμεν ότι πράγματι οι διύσχυρισμοι των πολλών αυτών έχουν την βάση των, δεν έπειται ότι ή πράξις των άξιωματικών ήτο κίνημα παιδαριώδες και δεν επρεπε να λάβη χώραν. Υπάρχει εν κακόν και δλεθριον οικοδόμημα, πρέπει κάποιος να τολμήση να λάβη την άξίτην και να το κατεδαφίση. Η πράξις του κάποιου αυτού είναι ενεργεσία, είναι πράξις καθήκοντος. Έπειτα ως έλθη ο άρμόδιος, ο κτίστης και ως κτίση το νέον οικοδόμημα, το καλόν και το όφέλιμον. Εκείνος ο όποιος απήλλαξε τον κόσμον του κακού και δλεθριου οικοδομήματος είναι άξιος επαιών και ευγνωμοσύνης, ως είναι άξιος επαιών και ενγνωμοσύνης και εκείνος, όστις ήλθε κατόπιν και επί των ερειπίων του δλεθριου οικοδομήματος εκτίσσε το καλόν και όφέλιμον.

ΠΡΩΤΙΣΤΩΣ

οι μέλλοντες ν' αναλάβουν την διαορθύμωσιν ή καλήτερον την ανανέωσιν της πολιτικής της Ελλάδος πρέπει να βασίσουν τας ενεργείας των, επί της γενικής θελήσεως και των παραδόσεων του

Ἔθνος. Τὸ Ἔθνος ἔχει δυνάμεις καὶ τὰς δυνάμεις αὐτὰς θέλει νὰ τὰς ἐπιβάλλῃ εἰς δεδομένην σιγὴν καὶ περιστάσιν, ἀλλ' αἱ δυνάμεις αὐταὶ δὲν ἐπιβάλλονται ὅταν οἱ διοικοῦντες δὲν προσπαθοῦν νὰ καταρτίσουν στρατὸν καὶ στόλον, οἱ ὁποῖοι νὰ γίνωνται οὐρανοὶ. Καὶ ἡ δημιουργία τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου διὰ τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν κατοικεῖ ἐργατικὸς καὶ φιλόπατρις λαός, δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀκατόρθωτον. Ἀρκεῖ οἱ κυβερνῶντες νὰ ἐμπέσουν ἐμπιστοσύνην ἀπόλυτον, τυφλὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ὑπὸ σοφοῦ διοικητᾶς ἠδύνατο χιλιᾶκις νὰ θανατουοργήσῃ, θὰ εἶναι πρόθυμος νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος ὅχι μόνον τὸν ὀβολὸν του, ἀλλὰ προθύμως καὶ τὴν σάρκα του. Ἀλλ' εἰπομεν, ἀνάγκη οἱ διοικοῦντες νὰ ἐμπνεύσουν τὴν ἐμπιστοσύνην οὗ δὲν ἐργάζονται χάριν τοῦ κόμματος καὶ τῆς συναλλαγῆς, ἀλλὰ χάριν τῆς χώρας, χάριν τῆς πατρίδος. Ἄνευ τῆς ζητουμένης ταύτης ἐμπιστοσύνης οὐδὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνη καὶ οὐδὲν θὰ γείνη.

Ὁ κ. Γ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Ἡ Χατζηδάκις ἐξακολουθεῖ τὸν ἐναντίον τοῦ σοφοῦ βυζαντιολόγου κ. Κρουμβάξου γραφιδολέει. Τον ὀνομάζει μισέλληνα καὶ ὑβριστὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνος. Ὅτι εἴμεθα παράδοξος λαός ἀμφιβολία δὲν ἔπαυει, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἥτις διασαλπίζει δυνάμει ἰντροπικῆς ἀσπληγῆς τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος μᾶς καθιστᾷ ἀχαρκατηρίστους. Ὁ κ. Κρουμβάξου, φίλος τοῦ κ. Ψυχάρη, ἔχει τὴν ἰδέαν ὅτι γλώσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνος γρησία καὶ ἐθνικὴ δὲν εἶναι ἡ καθαρεύουσα, ἀλλὰ ἡ δημοτικὴ. Τὸ νὰ ἔχη τὴν τοιαύτην γνώμην ὁ κ. Κρουμβάξου, εἶναι ἰδικὴ του δουλειά, ἀλλὰ τὸ νὰ ὑβρίζεται διότι ἔχει τὴν γνώμην ταύτην δὲν εἶναι, διόλου τιμητικὸν ἀπὸ μέρος τῶν ὑβριζόντων. Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου δὲν ἐξέορχεται τῆς ἀπὸ περιωπῆς ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, οὔτε κατέορχεται εἰς ἔβρεις, αἱ ὁποῖαι ἀντίκεινται καὶ εἰς τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀξίωμα, ἀλλὰ δίδει λαβὴν εἰς μερικὰ δημοσιογραφικὰ περιτριμμάτια νὰ ἀνοίξουν τὸ στοματικὸν των καὶ νὰ ἐκπομπήσουν ἐναντίον ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀπὸ δεκαετηρίδας ὄλας ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς προσόδου τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, τὰς αἰσχίνας τῶν ἔβρων. Ἐχομεν φιλότιμον καὶ εἴμεθα τόσον εὐαίσθητοι ὥστε ὅταν πεπραχθῇ τὸ κλαυθρὸν μας αὐτὸ φιλότιμον ἀποσκορακίζομεν καὶ λογιζομεν καὶ ὅ, τι σχετίζεται μὲ τὴν λογικὴν καὶ ἐκτροχιαζόμεθα. Ἡ ἱστορία τὸ ἀπέδειξε τοῦτο πολλάκις καὶ ἡ τελευταία ἐπίθεσις ἐναντίον τοῦ σοφοῦ βυζαντιολόγου κ. Κρουμβάξου τὸ ἀποδεικνύει μίαν φορὰν ἀκόμη.

ΕΙΣ ΤΟ ΜΥΡΩΜΕΝΟ

Βακάλ-κιοῖ, τοῦ ὁποῖου τὰ ὄρατὰ σπιτάκια, τὰ δλοκάθαρα συμπλέκονται μὲ καταπράσινα δένδρα, ἐτελέσθησαν τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν οἱ γάμοι τοῦ κυρίου Εὐσταθίου Βυγροπούλου, πρωτοφάλτου τῆς ἐν Προούσῃ ἱερᾶς Μητροπόλεως, μετὰ τῆς χαριτωμένης δεσποινίδος Ἀθηνᾶς Χατζηγεωργίου. Τὸ μυστήριον ἐτελέσθη μετὰ τῆς δυνατῆς ἐπισημότητος. Παράνυμφος ἦτο ὁ γνωστός λόγιος καὶ καλλιτέχνης μουσογὸς κ. Κ. Μπέλλας, ὅστις καὶ μετὰ τὴν στέφην ἐξεφώνησεν ὄρατον ποίημα, κατασπυγνῆσας τοὺς πάντας. Τὸ μυστήριον ἐκηκολούθησε χορὸς καὶ εὐθυμία, ἥτις διήρκεσεν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρες ὄρας. Οἱ προσκεκλημένοι, οἵτινες ἦσαν πολλοὶ ἀνεχώρησαν, ἀποκομίζοντες τὰς καλύτερας ἐντυπώσεις.

ΕΠΙ ΤΗ ΑΛΛΑΓῃ

τοῦ τίτλου τοῦ «Ἐπικαιρὸν» ἐλάβομεν πολλὰς, συγχαρητικὰς ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι ἀποδεικνύουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ δημοσίου ὑπὲρ τοῦ φύλλον μας, καὶ τὰς συμπαθείας, τὰς ὁποῖας ἀπέκτησε τοῦτο κατὰ τὸ δικτάμριον διάστημα ἀπὸ τῆς ἐνάργεως τῆς ἐκδόσεώς του. Δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ εὐχαριστήσωμεν τοὺς ἐπιστελλαντας τὰς ἐπιστολάς καὶ νὰ παρακαλέσωμεν αὐτοὺς νὰ διατηρήσῃσι τὸ αὐτὸ

ἐνδιαφέρον καὶ τὰς αὐτὰς συμπαθείας πρὸς τὸ φύλλον μας. Ἐνα μικρὸν μέρος μᾶς τῶν ἐπιστολῶν τούτων θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ δημοσιεύσωμεν, χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ὄνομα τοῦ γράφοντος.

«Ἡ πόλις μας, ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Φ. Ἡχοῦς, εἰς τὴν ὁποίαν ἔφεγγεν ἡ ἔξοχος πέννα ἐνὸς Γουτάρη, ἐπὶ πολλὴν καιρὸν δὲν ἠτύχησε νὰ ἴδῃ περιοδικόν, αἱ σελίδες τοῦ ὁποῖου νὰ σὰς παρουσιάσωσι καὶ τί ἀξινάγνωστον, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον νὰ κινῆται μέσῃ ἡ ζωὴ. Ὁ Ἐπικαιρὸς, πρέπει νὰ τὸ θεωρήσῃτε, ἀξίωσιτιμ κύριε, ὅτι ὑπῆρξε τὸ ἀγαπητὸν περιοδικὸν τῶν λογίων καὶ τῶν δυναμένων ὀπωσδήποτε νὰ ἀναγνώσωσιν ἔργα φιλολογικὰ, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ρουτίαν. Τὸν Ἐπικαιρὸν τὸν ἠγάπησα ἡ διὰ τὸ ὁμιλήσω εἰλικρινέστερον τὸν ἐλάτρευσα, διότι ἐξέπλησεν ἐντὸς μου τὴν κοιμωμένην ἔνεκα τῶν περιστάσεων ἀγάπην πρὸς τὴν φιλολογίαν καὶ ἐλυπήθην πολὺ διὰ τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὅπως ἀλλάξετε τὸν τίτλον του, μῶλον τοῦτον εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τὰ «Χρονικά» θὰ ἀνέλθουν ἐπὶ ὑψηλότερον ἐπιπέδου καὶ διὰ τοῦτο σὰς συγχωρῶ τὴν ἀλλαγὴν ταύτην καὶ εὐχομαι τὰ «Χρονικά» μας νὰ ἀποτελέσῃσι τὸ φίλτατον ἀνάγνωσμα κάθε οἰκογενείας καὶ κάθε ἀγαπῶντος τὰ ὄρατὰ γράμματα.

Ρωσικὰ μαθήματα.

Ὁμογενὴς ἀπόφοιτος Ρωσικοῦ γυμνασίου ἀναλαμβάνει μαθήματα καὶ μεταφράσεις ἀπὸ τοῦ Ρωσικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὰνάπαιν. Ἀπευθυντέον εἰς τὸ γραφεῖόν μας.

Τὸ ἐξαγωγικὸν γραφεῖον τοῦ κ. ΝΙΚΟΛ. Α. ΣΚΑΛΙΑΡΗ ἐν Πόλει Κατεργιόγλου Χάν ἀρ. 72.

Ζητεῖ κατ' εὐθείαν ἀνταποκρίτας ἐξ Ἀνατολῆς δι' ἀγορὰς λαγοδεματίων, κισσέδων, καὶ ἐν γένει παντὸς εἶδους ἀνανολικῶν προϊόντων δι' ἴδιον λογαριασμὸν καὶ ἐπὶ προμηθειᾷ.

Τὸ καλλιτεχνικὸν ἐργοστάσιον τοῦ κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΒΔΕΛΗ, κείμενον εἰς Ταυράμπαση, ὁδὸν Ἐργοῦ Σοκάν, ἀρ. 32, ἀναλαμβάνει παντὸς εἶδους ζωγραφικῆν, ὡς ταμπελών, προσωπογραφίαν, εἰκόνων κτλ. ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς.

Αἰωνίως θὰ φωνάζω

Πάντοτε θὰ φωνάζω

Θὰ φωνάζω ὡς πον θὰ σκάσω

Ἐνας εἶναι ὁ Κοσμᾶς

Ὅλα τῆς μόδας τὰ κολάρια καὶ αἱ γραβάται στοῦ Κοσμᾶ.

Μεγάλῃ Ὀδὸς τοῦ Πέραν παραπλευρῶς τοῦ Δουξεμβούργου.

ΟΛΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑΙΚΗΝ ΑΓΟΡΑΝ.

2